

ЛЕМКІВЩИНА LEMKIVSHCHYNA

РІК XXXVII Ч. 1 (144)

ВЕСНА – 2016 – SPRING

VOL. XXXVII, No. 1 (144)

**НАША ЦІЛЬ: ВІДРОДЖЕННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ,
ЗАХІДНЬОГО БАСТІОНУ УКРАЇНИ**

**OUR MOTTO: REBIRTH AND PRESERVATION OF LEMKIVSHCHYNA,
THE WESTERN STRONGHOLD OF UKRAINE**

ЛЕМКІВЩИНА

LEMKIVSHCHYNA

ВИДАЄ ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ В АМЕРИЦІ
PUBLISHED BY ODLWU, INC.

PIK XXXVII, Ч. 1 (144) ВЕСНА – 2016 – SPRING VOL. XXXVII, No. 1 (144)

ЗМІСТ

О. Полянська-Гринчук. Давні лемківські писанки	1
О. Маковець. Нехай настане літо погідне / А. Лупиніс. Тарасе, батьку... ..	1
І. Франко. Розвивайся ти, високий дубе... ..	2
М. Лебедь. Українські землі за лінією Керзона	3
В. Шляхтич. Ім'я котрому – “Вісла”	5
В. Шляхтич. 70 років тому згорів Улюч	8
М. Дзвінка. Найперше були тут русини	9
<i>Lemkivshchyna:</i>	
І. Lubchuk. The Lemko Rusyns in the Russian Scholarly Discourse: Scholarly Pluralism or Political Speculation	15
В.І. Antonych. A Prayer	17
Н. Кучер. Микола Горбаль та його “Повернення”	20
М. Горбаль. Згадалось... ..	22
М.Л. Твори Никифора на виставці в Канаді	23
Наші ювілянти: П. Лопата. Миколі Дупляку – 80!	24
Для Миколи з Курова від Павла Лопати	25
<i>З життя організації:</i>	
Українська громада попрощала посла Сергєєва	27
Українська американська громада привітала посла В. Єльченка	27
Єпископ Павло Хомницький відзначив 10-ту річницю служіння у Стемфордській єпархії	28
Загальні Річні Збори – 3-ій Відділ ООЛ / 11-ий Відділ ООЛ	28
Посмертна згадка – Михайло Барна	30
Пожертви на Пресовий фонд журналу “Лемківщина” за 2015 рік	30
Коляда Крайової Управи ООЛ 2015-2016 р.	31

На обкладинці: Писанки Олександри Полянської-Гринчук.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Марія Дупляк (гол. редактор), Павло Лопата

EDITORIAL BOARD:

Marie Duplak (Editor-in-chief), Pavlo Lopata

Мистецьке оформлення обкладинки Михайла Черешньовського

Cover design by Mykhailo Cheresniovskiy

КРАЙОВА УПРАВА ООЛ

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

*Іван Гвозда, Мирон Мицьо, Марійка Дупляк
Зеновий Галькович*

ЕКЗЕКУТИВА

<i>Марко Гованський</i>	голова
<i>Василь Гаргай</i>	1-ий заст. голови і організаційний референт
<i>Тома Пиз</i>	2-ий заст. голови
<i>Оксана Кикта</i>	секретар
<i>Стефан Косцюлек</i>	фінансовий

РЕФЕРЕНТУРИ

<i>Марійка Дупляк</i>	зовнішні зв'язки
<i>Михайло Хомик</i>	допомога
<i>Андрій Хомик</i>	культ.-освітня
<i>Діана Гованська-Райлі</i>	пресова
<i>Петро Вислоцький</i>	господарча
<i>Лена Гованська</i>	музейна

ВІЛЬНІ ЧЛЕНИ

*Володимир Блажейовський,
Юлія Вислоцька, Анна Гаргай,
Микола Дупляк, Петро Косцюлек,
Петро Лукачин, Теодор Пиз,
Стефан Пшибило, Іван Суховацький,
Галина Семеняк*

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

<i>Стефан Капітула</i>	голова
<i>Павло Гира, Богдан Кикта</i>	члени

ТОВАРИСЬКИЙ СУД

*Петро Русинко – голова
Стефан Малиняк, Василь Панчак*

Адреса Крайової Управи ООЛ:

ODLWU, Inc.

P.O. Box 7, Clifton, N.J. 07015-0007

Адреса Редакції й Адміністрації:

“Lemkivshchyna” Magazine

P.O. Box 7, Clifton, N.J. 07015-0007, USA

Редакція: **e-mail: lemkiivshchyna@aol.com**
Адміністрація: **973.546.2510** (Оксана Кикта)

Printed in USA by COMPUTOPRINT Corp.

Tel.: (973) 574-8800 Fax: (973) 574-8887

e-mail: Computopr@aol.com

Христос Воскресе!

Давні лемківські писанки

Ячка біленькі
воском є цямані,
взори на них старі
віддавна вже знані.

Житком мальовані,
цебулею крашені,
корою ольшини
чи дуба чорнені.
А синеньку краску,
то сушені ягідки
яфир, чи бозу дикого
нам давніш давали.

О. Полянська-Гринчук

Олександра Полянська-Гринчук зі своїми писанками.

НЕХАЙ НАСТАНЕ ЛІТО ПОГІДНЕ

Осінь торкнула серденька біллю.
Крига студенна діткнула зимою.
Сумно, тривожно над Краєм, свавільно
Ворог ввірвався до нас, не з весною.

Веснонько мила, прийди хоч ланами,
З квітом весняним в зелені листу.
Миром розсійся по-над світами,
Зійди щасливим нам Благовістом.

Паростки Волі мого Народу
В долю прекрасну хай проростають.
На ріднім полі добірним плодом
Зерна пшениці хай дозрівають.
Нехай розквітне Вітчизна рідна.
Жити «без ворога в хаті» їй треба.
Мирний наш прапор, жовто-блакитний,
Золотом сонця сяє нам з неба.

Нехай настане літо погідне,
В танці й віночку прийде Купава.
Краса дівоча – подиву гідна:
Це ж УКРАЇНА йде, величава!

Оксана Маковець

Анатолій Лупиніс

ТАРАСЕ, БАТЬКУ...

Тарасе, батьку, підніми чоло,
Поглянь на свою неньку
Україну.

Немало зим і весен відгуло,
І пил покрив
прабатьківську руїну,
Кривавий пил....

Ні, ні, не спали ми ,
Звивалися потоптані знамена,
Хиталися підвалини тюрми,
“Не вмерла ще!” –
Співали ми натхненно,
Співали рано.

Обривав той спів
Багнет, із нами викутої криці...
Летіли кулі
в марноблудство слів,
І жерла нам дивилися
в зіниці...

ІВАН ФРАНКО (1856-1916)

*До 100-ліття з дня
смерти*

*Іван Франко
в старшому віці.*

Письменник, поет, публіцист, перекладач, учений, громадський і політичний діяч Іван Франко народився 27 серпня 1856 р. в селі Нагуєвичі, Дрогобицького повіту – помер 28 травня 1916 р. у Львові.

31 травня відбулось кількатисячне урочисте прощання на Личаківському цвинтарі. Співорганізатором похорону був Кость Левицький. Зенон Носковський від імени Українських Січових Стрільців поклав вінок на могилу Каменяра. Спочатку письменника поховали у чужому склепі (родини Мотичинських), через 5 років домовина з прахом Франка, була перенесена в окрему могилу, відому своїм пам'ятником (споруджено 1933 року), на якому Франко-каменяр «лупає сю скалу».

Львів, 1993 р.

*Голова Світової Федерації Лемків д-р Іван Гвозда і голова
Крайової Управи Організації Оборони Лемківщини в Америці
Марійка Дупляк кладуть квіти до пам'ятника І. Франку на
Личаківському цвинтарі.*

Іван Франко

«Розвивайся ти, високий дубе...»

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Розпадуться пута віковії,
Прокинуться люди.

Розпадуться пута віковії,
Тяжкії кайдани,
Непобіджена злими ворогами
Україна встане.

Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяну-річки
Одна, нероздільна.

Щезнуть межі, що помежували
Чужі між собою,
Згорне мати до себе всі діти
Теплою рукою.

«Діти ж мої, діти нещасливі,
Блудні сиротята,
Годі ж бо вам в сусід на услужі
Свій вік коротати!

Піднімайтесь на святеє діло,
На щирую дружбу,
Та щоби ви чесно послужили
Для матері службу.

Чи ще ж то ви мало наслужились
Москві і ляхові?
Чи ще ж то ви мало наточились
Братерської крові?

Пора, діти, добра поглядати
Для власної хати,
Щоб ґаздою, не слугою
Перед світом стати!»

Розвивайся ти, високий дубе,
Весна красна буде!
Гей, уставаймо, єднаймося,
Українські люди!

Єднаймося, братаймося
В товариство чесне,
Хай братерством, щирими трудами
Вкраїна воскресне!

17 березня 1883

ДЕПОРТАЦІЙНІ АКЦІЇ 1945-1947 РР. – ПРО ЦЕ НЕ МОЖНА ЗАБУТИ!

Історія українського народу донині залишає велику кількість білих плям, особливо в період ХХ століття – період голодоморів, геноцидів, переселення та світових воєн.

Однією із таких болючих тем в історії України є велика депортація українського населення з українських етнічних земель Лемківщини, Посяння, Підляшшя і Холмщини (які після Другої світової війни опинилися під Польщею) в 1945-1947 рр. В 1945-1946 рр. українців було депортовано до УРСР, а 28-го квітня 1947 року почалася остаточна фаза насильного переселення на західні, понімецькі землі Польщі, під назвою акція “Вісла”.

Депортація акцією “Вісла” проходила в трьох етапах:

1-ий – від 28 квітня до 15 червня 1947, коли проводилося виселення українців з повітів Лісько, Сянік, Перемишль, Ясло, Коросно, Любачів, Горлиці, Ярослав;

2-ий – до 30 червня 1947, коли проводилося виселення українського населення з повітів Новий Сонч, Новий Тарг, Томашів Любельський, Грубешиів.

3-ій етап (до кінця жовтня 1947) – було виселено українців з решти повітів Закарзоння. На 31 липня 1947 року, за польськими даними, було переселено 140 575 осіб, ув'язнено в концтаборі Явожно 3800, убито 655, заарештовано 1466 членів українського руху опору.

Сьогодні двосторонні відносини між Україною і Польщею розвиваються в рамках тісної співпраці, проте, нам не можна забувати про цю сторінку в історії нашого народу.

Нижче передруковуємо документ із збірки Миколи Лебеда, генерального секретаря закордонних справ Української Головної Визвольної Ради (УВГР) із Архіву дослідно-видавничого центру “Пролог” (Нью Йорк), зберігаючи мову оригіналу.

Пояснення: МО – поль.: *Milicja Obywatelska* (Міліція Обивательська); ВП – поль.: *Wojsko Polskie* (Військо Польське); АК – поль.: *Armija Krajowa* (Армія Крайова.); УБП – поль.: *Urzad Bezpieczenstwa Publicznego* (Уряд Публичної Безпеки) – Ред. «Л.»

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ЗА ЛІНІСЮ КЕРЗОНА

Віднис.

ЛЕМКІВЩИНА

ВІСТІ З ТЕРЕНУ за місяць жовтень 1945 р.

1.10.45. В с. Загір'я пов. Сянік, кватируючі большевики ограбили церкву з цінних речей.

1.10. до с. Токарні зі Сянока приїхало 9 польських вояків збирати сіно, які мали список зброї, що її мали б мати українці. За зброєю шукали по хатах, переводили ревізії, але її ніхто не здав. Місцеве українське населення страшило виїздом на Сибір.

1.10. Командант МО з Небещан давав читати нашу пересторогу українцям с. Сянічок та просив, щоби його бандерівці не забили. Зараз змінив своє відношення до українського населення.

2.10. МО з Команчі і Щавного, пов. Сянік були на празнику в с. Височани. Між людьми висловлювались, що вони живуть в згоді з бандерівцями.

2.10. На станції в Сяноці збожеволів один господар зі села Забродя пов. Лісько,

який перебував тут з частиною викиненого села, ждучи на транспорт. Причиною божевілля було те, що коли господар вийшов з вагона й хотів розвести вогонь й погрітись, прискочив до нього большевик, який стеріг транспорту, копнув в ногу згаданого господаря та й назад нагнав до неопаленого вагона.

Того самого дня одна із виселених родин із с. Сорогів, пов. Сянік варила собі снідання на вогнищі коло залізничного тору. До них прийшов большевик, копнув ногою горщик і вибив жінчину, яка з розпуки кинулася на поїзд, що якраз на цей час від'їжджав.

3.10. О год. 22-ій польська банда одіта в військові уніформи в числі ок. 30 людей, озброєні в кріси, автомати і 3 кулемети, напала в с. Сорогові, пов. Сянік на таких господарів-українців: Вуйтовича Володимира, Вуйтовича Евстахія і Поповича Осипа. Обступили їхні ха-

ти, вдерлися через вікно до середини, та зрабували 5 коров, одного коня, 3 пари чобіт і інші домашні речі. Пізнано бандитів по обличчі з Фаліївки, Грабівки, Юровець і двох з Сорогова.

3.10. Через с. Токарню, пов. Сянік перешло з Буківська через Волю Сенькову ВП, яке побачивши коні, хотіло їх забрати. Цьому спротивився слуга, який пас коні і за це його побили до крові, вибили три зуби та оставили на пасовиську.

3.10. Розкинено в Сяноці більшу кількість наших летючок «Поляци» і до ВП. До залі «Сокола», в якій саме було засідання старшин ВП, кинено кільканадцять летючок в ковертах, які зараз почали читати зібрані старшини, думаючи, що це пишуть акісти. Побачивши, що це наші листівки, алярмово урядили облаву на цілій вулиці, якій спокійно приглядалася особа, яка ті летючки кидала.

3.10. В с. Токарня 5 польських вояків, які тут забирали збіжжя, стріляли домашню птицю, забираючи їх зі собою.

3.10. В с. Воля Постолова, пов. Лісько ВП ограбило українських селян, забравши в них чоботи, одяг і білля.

3.10. ВП в числі 100 осіб приїхало зі сторони Луга до с. Завоя пов. Лісько. В селі кватирувала сотня УПА. Повідомлена стійками сотня не відступала зі села, ані не зайняла боєвих становищ, бо думала, що це свої. Доперва під вогнем скорострілів, який відкрили до них поляки, наші відступили в ліс. ВП спалило 4 хати, вбило жінку Щерби Івана, зрабувало ок. 15 шт. худоби й від'їхали в тому самому напрямі, звідки приїхали.

3.10. ВП в силі ок. 100 вояків прийшло зі сторони Балигорода через Волковию до с. Буківця, де побувши два дні, обстріляли з гармат і кулеметів ліс між с. Полянки, Буковець і Тискова, зрабували 8 шт. худоби й від'їхали з поворотом до Волковії.

3.10. МО з Команчи зловило на дорозі в Чистогорбі, пов. Лісько інф. СБ Кавку та зажадали від нього документів. Кавка легитимувався неправильною метрикою, яку йому забрали й казали зголоситися другого дня на МО по документи.

4.10. Приїхали о год. 22-ій до с. Дудинець підводою 4-ох акістів. Заїхали до господаря Возного Михайла і Дмитра, випили добре, а від'їжджаючи співали й кричали: “ми естезьми АК, а не злодзеї”. Просили людей патронів до автомата, та коли люди говорили, що не мають, ті відповіли: “ми вєми вшистко, же ви достаєє вшистко, мундур і бронь зє самолютуф”.

4.10. МО з Буківська одержала останньо наказ, щоб без найменших опереджень стріляли до стрічних бандерівців і акістів. Такі накази мали одержати всі станиці в сяніцькому повіті.

4.10. В с. Дудинці польські бандити ограбили польку, вдову, якої діти й муж є українцями та загрозили їй, щоб до трьох днів виносилась на схід, бо її сплять.

5.10. Польська банда в числі 25 осіб, озброєна в один кулемет, автомати, кріси, одіті в польських і большевицьких уніформах, між ними один в уніформі підпор., розташувались на шляху Сянік-Буківсько, коло польського села Победно й грабували повертаючих з тогру українських селян. Пограбували Бурейка Петра з Вільки (присілок Волиці), якому забрали коня, віз, та побили корови (діри в головах); Банчака Юлія, якому вирвали з рук 4 свічки, а коли жінка сказала, що вони до церкви, вони відповіли: “к... ваша маць з вашом релігієм, нех то бендзе до косьцьола”. Грабункові приглядалися дорожні робітники та насміхались з пограбованих, мовляв, “до пана Бога на скарген”. Дальше пограбували ще Крамаря Михайла зі Збоїськ, українець, якому забрали віз і коня; Кульчицькому Степанові забрали віз і коня, Дроздові Осипові забрали коня. Останній – поляк. Йому казали зголоситися до Небещан, де закватирувала в перекінчика Копуловського до дня 6.10. Звідси перейшла до Победна, а двох бандитів – Ковальські Франц і Кальня Пйотр, обидва з Небещан – кватирували в Андрушівцях у господаря ренегата Когутка Івана.

5.10. До с. Вислока пов. Сянік приїхало ВП трьома танками і одним вантажним автотом в числі понад 100 вояків. Танки скорим бігом заїхали на долішній кінець села. Люди почали втікати з клунками в ліс, а ВП за ними стрі-

ляло, відбирало клунки, по хатах вибивали вікна й робили ревізії та грабували, що попало під руки. Били горшки, розвалювали печі. Одному господареві забрали постійну корову, яку по трьох днях віддали. Одній дівчині забрали подушки, які вона по кільох днях пізнала в Комапчї на плотї. Дївчина вдалась на МО, яка звернула її вкраденї речї.

5.10. ВП з Коломїї вбїло Франчака Юрка з с. Воля Вїжня, пов. Лїсько за те, що належав до боївки й рабував хату польського вїгта з Волковїї.

6.10. До с. Вельхївки, пов. Сяпїк заїхало 7-ох польських артилерїстів по контингент сїна. Вони зайшли до солтїса. Куц. проп. д. Веселїй написав до них листа, що через село буде переходити узброєний вїддїл УПА – щоби не стрїляли. Тодї кількох стрїльцїв пїдїйшло до хати солтїса з д. Веселїм і Ославїчем, ввїйшли до середини й нав'язали з польськими вояками розмову. Поляки сказали, що вони є вояки II армії, їх 500 жовпїрїв з ком. Чупряновим, якого хотїли вбїти, стацїонують в Сяноцї. Два баталїони стояли на вїдтїнку Лупкїв-Дукля, як пограничники. Їхпїй сяпїцькїй вїдтїнок, це третя батерїя. Нарїкали на деморалїзацїю армії. Сїмох з них було з Вїленщїни, а один з Варшави. Армія є до тої мїри здеморалїзована, що дуже часто вояки дають старшинам “коца”. Крадїж і пїянство є сильно поширенї. Щодня за це попадає в тюрму 20-30 воякїв. Вояки одержали листївки “Жолнєже і офїцери ВП”.

6.10. Польськї бандити напали в числї 15 осіб на с. Дубрївку, де в господаря українця Ланя Володїмїра зрабували все майно: збїжжя, двї корови, убрання, хатпїй речї, які залудували на фїру і вїд'їхали.

6.10. Вїддїл ВП переїжджав з Волковїї до Балигорода через Горянку і Волю Горяпську до Радеви, де арештували 4 жїпкї і двох мужчїн. В селах пограбували деяких господарїв.

7.10. Польсько-большевицьке вїйсько прийшло з напряду Полонна і Новотанець, перевело обלאву в таких селах: Токарня, Воля Сенькова, Розтоки, Одрехова. Обלאву переводили силою ок. 500 воякїв, які були узброєпї в танки, армати, мїномети й кулемети. В с. Токарня збили й арештували Малиня Степана та пограбували його. З арештованим зїйшли в долину села й перевели мїтїпг, на якому по-польськи промовляв польськїй полковник. Вїп заявив, що люди мусять до 14.10. опустити село, бо завдяки їм криються по селах банди УПА і АК, яких по вїйпї Польща не може толерувати. Далше сказав їхати на Україпу, бо тут її не збудуємо й вони собї на це не дозволять. Якщо люди не поїдуть добровїльно, то тодї силою цього доконають. Опїсля вичитав із списку Івана Садовського, Петра Остафїя, Штїнду Михайла й Мельника Семєна, яких арештували, впровадили до танка і вїд'їхали на Сяпїк. Деякї із большевїкїв казали критися перед виселєнням. Всїх арештованих по кількох днях звїльпєно крім Малиня Степана.

7.10. В Загїр'ю ВП арештувало родину Старичакїв (три особи) і Вальовського, закидуючи їм, що зі сторони їхпїх хат чути було стрїли.

7.10. О год. 10-їй приїхало вантажпїм автоп і таксївкою ок. 30 воякїв УБП та арештували в с. Дюрдзїв, пов. Лїсько, Урипич Марїю і вїд'їхали до Лїська.

7.10. ВП з Балигорода приїхало виселювати слїдуєчї села: Кальпїницю, Суковате й

Ім'я котрому – "Вїсла"

Жили ми в себе вїд столїть.
Завжди жили без допомоги.
Село, де рїдне наше спить,
Спалив сусїд із-за дороги.

Молився, з нами святкував,
Ішов з батьками в одну школу.
Той самїй вчитель їх навчав.
Той час не верпється пїколи.

Чому так дїється, скажїть?
Що той, з яким жили як браття,
У сорок шостїм навеспї
Прийшов з вогпєм у Пїдкарпаття.

Прийшов з мечем, а не з хрестом,
Щоби Улюч наш запалити,
Щоб Сян не бачив з нас пїхто,
Щоб рїдного нас полишити.

Та не спинити Сяпу плин,
І не спалити пам'ять, звїсно...
Гїркий цей спогад, як полип,
Про те, ім'я котрому - "Вїсла".

Василь Шляхтїч

Кам'янки. Всіх було ок. 200 осіб. Солтиси зі згаданих сіл поїхали до Балигорода підписати заяви, що населення виїде добровільно на схід. З Кальниці виїхало 6 родин, з Кам'янок 24 родини (добровільно), зі Сумоватого 3 родини. Всі інші поховалися до ліса й відмовилися їхати на схід. ВП в'їхало до села й застерегло, що коли впаде з ліса до них один стріл, то спалить ціле село, а людей виріже. Забрали згадані родини й від'їхали на двірець до Лукавиці. Другого дня приїхало до згаданих сіл 10 вояків з Балигорода, наладували 3 підводи сіна й казали відвезти на двірець. До людей говорили: "дурні люди, що самі їдуть на схід".

8.10. УБП з Сянока пробував робити напад на село Дубрівку Руську. Приїхали тут о год. 22-й фірою. Частина осталась біля фіри, а 3 бандитів пішли в гору села. По дорозі зустрінули двох вартівників, яких намагалися стероризувати. Одному з вартівників вдалося втекти, а з другого стягнули куртку і чоботи. Вартівник, що втік від бандитів, заалармував село. Самооборона цього села почала стріляти за бандитами, які були змушені втікати. В часі, коли бандити обдирали вартівника Котляра, місцевий сексот Пошевак давав якісь знаки бандитам свистком зі саду Подобинського. Зараз на другий день раненько прибули на Дубрівку Р. ті самі бандити з УБП, бо мали навіть заболочені глиною чоботи, як втікали по полі. В селі арештували Задорожного, Хорта В. і Звірника. В Задорожного зрабували портрет Франка й Шевченка. Всіх арештованих по двох днях звільнили. Всіх випитували хто належить до організації, хто має зброю та підмовляли стати донощиками.

8.10. Пропає без вісті господар Білий Михайло, який мешкав на полі між с. Долиною а Загутинем, пов. Сянік, який вертає з Загутиня до хати. По довгих розшуках вдалося розвідати, що його арештувала МО з Сянока, яка робила засідку. Невинному господареві закидували зв'язок з повстанцями, не маючи іншої причини до його арештування.

8.10. ВП з Ліська арештувало в Стежниці місцевого священика й солтиса. По двох днях придержаних звільнили.

9.10. Невідомі типи спалили хату гос-

подаря українця в с. Сторожі Великі, пов. Сянік, Попика Осипа. Згоріло все майно враз з худобою, а господар всів заледве втекти із огня.

9.10. Прибуло зі сторони Кальниці дві групи ВП по 50 осіб до с. Луг і Яворець, де зграбували більшу кількість худоби, 14 фір збіжжя таки з половиною, з хатнього майна забирали, що попало під руки. Вечером від'їхали з поворотом в сторону Кальниці і до Тісної, пов. Лісько.

9.10. УБП з Ліська арештувало в с. Кальниця 7 мужчин: Шпак Петро, Теч Микола, Романишин Михайло, Шпак Антін, Заневчик Петро й Антін і Хоміч Іван.

9.10. Приїхали большевики до села Полонна танком і підводами в числі 40 вояків. Говорили, що за кілька днів приїдуть виселявати с. Полонну, пов. Сянік.

9.10. На шосі Загутинь-Сянік були пороблені барикади з придорожніх верб, та поперетинали всі телефонні дроти на цілій лінії.

10.10. Спалено на ріці Сян в с. Постолів, пов. Лісько, дерев'яний міст довжини понад 180 м. Міст спалили стр. СКБ. Тої ж ночі відділ К. при допомозі кущ. Д. вимінував залізнодорожний міст на ріці Сян в Загір'ю, що був причиною здержання комунікації на 16 днів. Ця акція була переведена як засіб здержання виселеної акції.

10. 10. О год. 22-й в с. Дудинці на господаря Брехуна Михайла, літ 55, напала польська банда в числі 6 осіб, одіта в польські уніформи. Двох бандитів увійшло до хати, положили всіх прибутніх на долівку, обшукали всю хату, забрали 8 л. самогони, одну совітську шапку, упряж і мокре білля. Відтак пішли до стайні, але там коров не було, бо їх господар ранше перегнав до іншої хати. Один почав копати господаря, питаючи: "гдє бидло". При відході наказували виїжджати на Україну.

10.10. Трьох пограничників большевицьких було в с. Беньова, пов. Лісько, ходили по хатах і збирали тютюн.

10.10. О год. 10-й в наслідок пороблення барикад біля Загутиня прибуло ВП, яке переводило облаву в лісі біля Сторожів Великих, бо тут попереднього дня кватирувала сот.

*Хворі й ранені стрільці УПА та працівники ОУН з санітарами та охороною.
Посередині надрайоновий Провідник ОУН Лемківщини "Мар". Літо 1946 р. (З архіву ЗП УГВР)*

К. До с. Загутинь прибуло 60 вояків і один танк. Кватируючі тут ст. СКВ і ПЖ почали відступати в ліс. За ними ВП посипало стрілами. Х-я не могла вже втекти до ліса і скрилась в хаті пана М., до якої привезено з с. Прусик хліб для стр. ВП впало до хати, забрало хліб з підводою, а хату підпалило. В селі побили бандити з ВП кількох господарів і одного поляка та пограбували хати. Пограбовані речі хотіли продавати в долішньому кінці села, але селяни не лакомились не це й казали звернути

речі тим, в кого пограбували.

10.10. Перебувало в с. Ветлина, пов. Лісько ВП в силі 150 вояків з волинської дивізії. Робили скоки на с. Устрики Гор., Береги Гор. і Смерек. До людей відносилися по бандитськи: били, копали, визивали, грабували.

10.10. Від'їхали з Лемківщини на захід вояки волинської дивізії, рекрутуючися переважно з таких, що їм українські повстанці винищили родини.

Продовження в наступ. числі.

ДО УВАГИ ВСІХ ЧИТАЧІВ І ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ж. «ЛЕМКІВЩИНА»

З огляду на збільшені кошти друку і висилки журналу «Лемківщина», Крайова Управа ООЛ рішила підвищити передплату журналу, яка від 2007 р. була незмінною.

Починаючи з 2016 р., річна передплата «Лемківщини» виносить 25 дол.

Надіємось, що Ви своїми щедрими пожертвами на Пресовий фонд та своєчасним відновлюванням передплати підтримаєте наш журнал, а тим самим уможливите дальшу його появу.

Заздалегідь дякуємо!

КУ ООЛ і адміністрація «Лемківщини»

70 РОКІВ ТОМУ ЗГОРІВ УЛЮЧ...

(Спогад)

Улюч був дуже великим селом. З того, що говорили мої батьки, в ньому було майже “штиріста номерів” тобто 400 хат, в яких бувало, що жили і дві родини. Розташоване вздовж ріки Сян, тягнулося кілька кілометрів.

У 1946 році в наше свято Вознесіння Христового прийшли поляки і спалили село, а улючани втікали, беручи з собою таке майно, з яким могли втікати, бо як хтось не втік, то рабували все. Над Улючом стоять три гори, – Дівина, Сторожиска і Дубник. На Дубнику стоїть по нинішній день дерев’яна церквця побудована в 1510 р., як найстарша на території нинішньої Польщі.

В селі жило кільканадцять родин поляків і може трохи більше жидів. Відносини між мешканцями села до часу війни, а також в час війни були добрі. В Улючі всі знали і говорили українською мовою – “по нашому”, то значить говіркою села, а загально Надсяння. В Улючі жило багато мішаних, українсько-польських родин. Тому про поляків, які жили в Улючі говорилося – “улюцкій поляк”, а про жидів – улюцкій жид.

В Улючі була початкова школа, а навчання велися в двох мовах – польській і українській. Були також дві церкви: одна стара, дерев’яна, з 1510 року, а друга теж дерев’яна побудована в місці, де колись стояла мурована, яку було розібрано після виселення улючан за західні землі Польщі.

Мешканці села святкували різні свята, так церковні як і національні, до яких підходили з великою шаною. В час різдвяних свят, молодь ходила з вертепом; часто в селі творено навіть кілька вертепів. На Великдень паски святити в церкві на Дубнику. Люди несли до посвячення

великі коші, або “тлумаки”, тобто у велику плахту вкладений кошик, а в ньому, крім пасок були яєчка і писанки, а також ковбаска, олива, сіль і обов’язково “хрін з бородою”. Зразу після Воскреслої Літургії священник святив страви. Коли тільки закінчив свячення, всі зі свяченим скоро, один перед одним бігли до своїх домів, бо в селі здавен-давна говорилося, що той, хто найскоріше прибіжить до дому зі свяченим, той найскоріше обробиться в полі. На свято Купала в Улючі, як і в околицьніх селах молодь палила “субітки”.

Національна свідомість в Улючі була дуже висока. Треба сказати, що велику заслугу у цьому мали улюцкі священники. Про це можна почитати в книжці з міжвоєнного часу “Східними межами Лемківщини”. Одне обов’язково треба сказати, що улючани не вважали себе лемками. До часу кристалізації НАЦІЇ називали себе русинами, а відтак скоро присвоїли собі свою праву національність: вони називали себе українцями. І може власне через це Улюч був спалений через поляків в свято Вознесіння Господнього у 1946 році.

В селі діяла читальня “Просвіти”, “Січ” і хор, в якому співав і мій тато Микола Шляхтич. Мешканці села створили групу самооборони, яка охороняла їх від польських боївків і війська.

В околицях Улюча, а також в самому Улючі УПА проводила бої з польським військом.

Посвячення пасок біля нової церкви в Улючі. Паски святить парох УГКЦ в Улючі о. Орест Солтикевич. Біля нього стоїть Михайло Шляхтич – дідо автора.

Світлини хору з Улюча з міжвоєнних років.

Одного разу коли воїни УПА взяли в полон польського офіцера, несподівано до Улюча зайшло польське військо, яке знало що в селі по хатах були розташовані українські партизани. Коли оголошено сполох, усі розбіглися по хатах. Один прибіг до нашої хати та увійшов на “під” (так в Улючі називали горище). Коли там входив йому розсипалися набої. Він сам зразу за собою потягнув драбину і з правої ноги зняв чобіт. Мій батько тільки-що встиг мітлою змести набої в куточок, а тут вже прилетіли польські жовніри і кажуть, що тут десь втік бандерівець. Батько сказав, що тут нікого не було, але вони перевірили всі кімнати на долині, а на гору не входили, бо не було драбини. Нікого не знайшли, то ж і побігли далі. Коли все притихло, стрілець зійшов в низ. На питання, чому він зняв чобота, коли входив на горище повстанець відповів, що коли зайшла б потреба, він стріляв б до ворогів так довго, поки не залишиться лиш один набій. Той останній призначений для нього, а чобіт зняв, щоб коли буде треба, пальцем від ноги потягти за спуск і себе вбити.

Прийшла весна 1947 р. Як вже згадувалося, село Улюч було спалене поляками на Вознесіння Христове у 1946 році. Населення розбіглося, тікаючи перед злочинцями до ліса і куди тільки була змога. Там тимчасово будували для себе “криївки”, а опісля переселилися до сусіднього села Добра Шляхетська. Але не на довго. Весною, 27 травня 1947 р. ми були депортовані з Доброї на західні землі “odzyskane”. Мої

батьки та односельчани могли забрати з собою стільки, скільки залишилося опісля спалення Улюча, скільки можна було врятувати від спалення та втекти із врятованим.... А того не було багато. Треба сказати, що під час акції переселення, саме військо, погано з улючанами не поводитись. Найгірше було з бандами – боївками з сусідніх польських сіл, які грабували все що могли і скільки змогли. Чого не змогли взяти з собою, то нищили.

Найбільшу кількість улючких родин виселено у воєвідства вроцлавське, ольштинське і невелику кількість в познанське, біля міста Піли. Нашу родину і біля п'ятнадцяти других родин поселено в селі Богачів, 25 кілометрів від Зеленої Гори.

Перші роки на вигнанні були дуже погані. Коли наших людей привезено на західні землі «нової Польщі», в селі вже жили ті, які приїхали у 1945 році з радянської України. Вони самі про себе говорили, що вони “з-за Буга”, з Тернопільщини, деś від Монастириськ і Бучача. Вони говорили гарнішою від нас українською мовою та сміялися з нас, з нашої мови. Зате, вони майже зовсім не знали польської мови – вони її щойно вчилися. Багато з них зовсім не вміло ні писати, ні читати. В нашому селі, з початку відносини між селянами були добрі. Ворожнеча прийшла з часом, коли вони освоїлися з польською мовою і ставали “великими поляками”.

Часто ставлять нам, жертвам депортаційних акцій питання: як ми ставимось до пережитого, чи відчуваємо кривду? Так. Відчу-

Państwowy Urząd Repatriacyjny Pow. Odrzański
27.5.1947
Karta przesiedleńcza Nr. 11869
m. Uluha, powiat..., gmina..., urz. d. 24
przesiedla się na...
Wraz z nim przesiedlają się następujący członkowie jego rodziny.

Imię i nazwisko	Rok ur.	Stosunek pokr. do głowy rodziny	Uwaga
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...
...	...	...	...

przesiedlający się:
a) zabiera ze sobą: koni 2, krow 1, trzody chlewniej 1, kóz 1, owiec 1, oraz następujący inwentarz martwy:
b) pozostawił: ziemi ogółem 4 ha, w tym użytków rolnych 4 ha, dom mieszkalny (jak) 1, stodoła 1, szopę 1.

Podpis przesiedleńcy: ...
Podpis sprawozdawcy: ...

Переселенча карта родини Шляхтичів.

ваю кривду, яку зроблено мені, моїм батькам та односельчанам. Думками дуже часто вертаю на рідні землі. Про них пишу. Вони мені сняться ночами. Буває, що в снах я ходжу доріжками і стежками села. Коли пробуджуюся, знаю, що нема тамтого села, стежки та доріжки заросли бур'янами. Повірте мені, що я кохаю навіть ті бур'яни. Бо вони НАШІ. Вертаю до рідного Улюча в своїх молитвах. Ні. я не чую жалю до тих, які нині проживають в селі. Вони невинні гріхів своїх батьків чи племінників. Я не йду до нікого з прокльонами. Мені здається, що ті люди, які там проживають розуміють мене, і я їх розумію. Ми не ворогами нині. Все таки історія і правда мусить

бути тільки одна. І над тим мусить працювати молоде покоління українців і поляків. Кривди, яких ми дізнали від своїх “братів”, ніхто на землі не виправить. Треба щиро вірити нам, що Всемогучій за все це дасть кожному те, на що в Нього заслужив.

Наближається 70 років з того часу. Чи хотілось б повернути в рідні сторони?

Так. Так, як колись мої батьки, так і я хоч і нині хотів б повернути хочу в рідне село, в рідне Надсяння, на СВОЮ РІДНУ ЗЕМЛЮ. Батькам не пощастило. Вони сплять вічним сном в чужій землі, до якої ніколи не привикли. Я вір'ю, що прийде такий день, коли буду спроможний повернути до свого рідного Улюча і хоч на старі роки жити і доживати своїх років в Улючі над Сяном, під рідним небом.

Василь Шляхтич
– родом з Улюча, що над Сяном

НАЙПЕРШЕ БУЛИ ТУТ РУСИНИ

(Закінчення)

Сьогодні лемки в Польщі спільно організують культ-освітнє життя з українцями інших регіонів – спільні «ватри», хори, пункти навчання української мови. Багато лемківських дітей вчиться в Лігницькому ліцеї та в інших українських школах. Багато лемків є членами Об'єднання Українців у Польщі і Об'єднання Лемків. Дуже корисна взаїмна співпраця.

А хто ті лемки, які сторонять від цих організацій? – Це ті, що для власної користі і спокою пішли за підшептами чужинців, яким не подобається лемківсько-українська солідарність.

Тому знову трохи історії. Іван Гвань у монографії «Лемківщина: земля – люди – історія – культура» (НТШ-А, Нью-Йорк, 1988) пише: «В травні 1933 року в Новому Санчі відбулася конференція за участю повітових старостів та шкільних інспекторів західної Лемківщини, під час якої сконстатовано, що лемки вважають себе якоюсь окремою часткою росіян, але вони на 95% лояльно відносяться до Польщі. Народ Лемківщини підбурюють (українські) грекокатолицькі священники. В обличчі такої дійсності конференція ухвалила, що треба запровадити в школах на Лемківщині лемківську мову» (стор. 193). «Почалась, – як мав сказати один польський вчитель, – дезинфекція Лемківщини від українських бакцилів». Від 1932-1936 р.р. уряд ступнево припинив діяльність усіх читалень «Просвіти» на території Новосанецького повіту із-за поширювання «підривних ідей» (стор. 193).

«Шкільні інспектори: лемки окреме, не-українське плем'я, тому в школах Лемківщини слід завести лемківський діалект. “*Plustrowany Kurier Codzienny*”: лемківський діалект більш зближений до польської мови і є нічим іншим, як тільки діалектом польської мови» (стор. 193).

«В 1930-1932 рр. з Новосанецького повіту перенесено всіх українських вчителів у місцевості корінної Польщі. На їх місце запровадити вчителів поляків. В 1933 р. таке повторилося з учителями українцями в горлицькому та ясельському повітах» (стор. 193).

В 1934 р. створено окрему Апостольську Адміністрацію для Лемківщини. Ціль: припинити ріст українізації на Лемківщині, відділити церкви на Лемківщині від Перемишля, заводити колонізацію і москвофільство, все проти української «бакцили».

Хоч в соціалістичній Польщі і Чехословаччині визнано лемків за частину українського народу і радянські комуністи теж вважали лемків за українців, то спокою українцям не дали.

В 2005 році польська влада прийняла закон, яким дала лемкам статус етнічної меншини. В публікаціях польських авторів, публіцистичних чи наукових, майже повністю і нахабно домінує тенденція відділювати лемків від українців. (Гальчак, стор. 263).

Про «Полоноцентричне деформування Лемківщини» широко писав редактор Богдан Гук у «Нашому слові», № 25/2015.

Не всім подобається гармонійна співпраця лемків з українськими середовищами. Так, один «канадський професор» постійно каламутить лемківську політику. Він вчить, щоб лемки уникали, не згадували українське ім'я, щоб відчужити лемків від українства. Чому лемки дають себе дурити чужим людям? Хто має в тому інтерес? – Не лемки.

Кажуть: «Собаки гавкають, а караван іде». Історія іде вперед, хоч як сильно собаки гавкають. Так, американські карпатороси морочили лемкам голови своїм москвофільством, соціалізмом і антиукраїнством більше половини минулого століття. Соромно скінчили свій живот. Їхній «Лемко Парк» і інше майно вже повністю в чужих руках, залишилося лише сміття... Натомість ті лемки, що в пору відійшли від них і приєдналися до українських клубів і культурних центрів, стали дуже успішними.

Думаю, цікаво додати, що влітку 1967 року голова Лемко-Союзу, пан Адам'як, розповідав прилюдно у Варшаві, що одного разу делегація Лемко-Союзу поїхала до Москви, щоб розмовляти з «братами рускими». Коли

*Перемишльський єпископ
Йосафат Коциловський
на празнику перед церквою
в Криниці.*

*Ілюстрований господарський
календар на 1939 рік,
в-во "Наш лемко",
Львів, 1938, с. 32.*

делегати прийшли до одного державного бюро у Москві і почали говорити, пощо прийшли, то «руськіє» їх не розуміли і повели їх до другої кімнати, працівники якої звернулися до них по-українськи. Яке було розчарування! «Русськіє брати» не хотіли з ними розмовляти і передали їх в руки українцям, від яких вони політично відщурилися. Росіяни, почувши їх мову, відразу знали, хто вони за національністю.

Лемки дали для Руси-України визначних людей. Згадати хоч би кількох: Дмитро Бортнянський (1751-1825), композитор, його батьки з Бортного на Лемківщині. Михайло Вербицький (1815-1870), композитор, народжений в селі Улюч над Сяном, східня Лемківщина, який в 1863 році скомпонував мелодію до «Ще не вмерла Україна» на слова Павла Чубинського, а яка від року 1992 визнана як гімн України. Першим грекокатолицьким митрополитом став Сильвестер Сембратович. Згадати ще найбільшого лемківського поета Богдана-Ігоря Антонича (1909-1937). Він мав прекрасну мовну інтуїцію і вписався на постійно до української літератури.

Лемки вже мають своє місце в українській культурі. Дня 21 лютого 2014 року відбулося в Києві, на Євромайдані, святочне прощання Небесної Сотні. В присутності сотень тисяч народу прозвучала стара лемківська пісня «Пливе кача по Тисині». Це одна з найбільш зворушливих лемківських пісень, яка описує прощання сина з матір'ю.

Від самого початку свого існування в Карпатах, себто від XI-XII ст. або й раніше, населення називало себе русинами. Поляки всю історію називали нас Rusinami. Тоді люди інакше себе не називали. Населення мало свідомість про своє етнічне, мовне і релігійне споріднення з усіма руськими племенами на сході. Щойно почавши від XIX-го століття етнографи, політики завели назву «лемки» побіч бойків і гуцулів. Регіональні назви зовсім були б нешкідливі, якби не були вплетені в політику – цинічно запланованого відділювання гірських русинів від решти русинів-українців. Мета: денаціоналізація і включення до чужого етносу (польського, мадярського). Це є вовча стратегія: вовк відбиває вівцю від стада, щоб було йому легше її задушити.

Іван Гвань пише: «Іронічно-зневажливий відтінок назви «лемко» і похідних слів не тільки вивітрився, але появилася навіть регіональна гордість, пов'язана з цим поняттям. Наприклад, Йосиф Шемлей записав такий вислів від старої жінки в Білянці Горлицького повіту в 1932 р.: «*Вы бесідуєте спільска, ваша бесіда планна (погана), лем наша лемковска єст правдіво руска*». (Іван Гвань, монографія «Лемківщина...», стор. 17).

Отже, коли русини-українці з інших регіонів хочуть знати, як їхні предки говорили п'ятсот років тому або й раніше, то хай послухають, як лемки говорять сьогодні. Карпати консервували мову і обичаї.

*Український Театральний
Гурток в Боську, що давав
вистави в Сяноці і околицях
та виїздив аж до Перемишля.*

Хоч як би «лем-лемки» (сепаратисти) боронилися і крилися перед українством, то поляки все-таки, почувши їх мову, називали їх українцями. Краще вже відверто стати на свійому русько-українському ґрунті і не дурити світ і себе. Бо така параноїдальна, хвора ненависть до українства веде провідників і їхні вівці до етнічної загибелі. Парафразуючи комуністичний анегдот, можна сказати, що всі ці сепаратисти стоять на крок перед пропастю. Прийде час і зроблять крок вперед. Такий крок вперед зробили активісти заокеанського Лемко-Союзу – і пропали безвісті.

Лише при українстві лемки можуть зберегти свою етнічну гідність. «Любов» деяких польських авторів до лемківського діалекту і шельмування українства висміюють таких лемків і пророкують їм етнічну загибель. Ця сама вовча стратегія. Католицькі пастирі голосили, що ми схизматики, відщепленці і служимо дияволу. Вони від диявола теж не втекли. Сатана знає, де йому краще жити.

Явна свідомо і цілеспрямована антиукраїнська активність лемківських сепаратистів є реалізацією «проектів на знищення Русі». Останній такий «проект» був виданий у 1908 році в Кракові. Всі сусіди Русі лише мріяли про те, щоб знищити Русь і забрати землі. І не допустити до консолідації українських сил. Геноцид, вчинений над українцями Закерзоння і зокрема акція «Вісла», є цього прикладом. Проте більшість лемків веде мудру і чесну

політику. Багато лемків брало і бере участь в культурній і громадській діяльності всіх українців Закерзоння. Багато з них було тероризованих безпекою. Наприклад, Михайло Ковальський просидів шість років у в'язниці за українську активність і за деякі контакти з лемками за кордоном. Сьогодні в Гожові Велькопольському лемки щороку влаштовують конкурси українських писанок ім. Михайла Ковальського. Люди шанують пам'ять своїх діячів. Нагороду «Вірний Предкам» отримав професор музики і диригент Михайло Дуда в Лігніці. Бувший Президент України Віктор Ющенко особисто вручив нагороди для кількох лемківських діячів з Об'єднання Лемків під час фестивалю «Ватра» у Ждині.

Дітвацька ідея «лем-лемків» про кодифікацію лемківського діалекту і творення «літературної мови» має лише аматорський і політиканський характер. Це абсурдальна ідея, яка могла зродитися лише з підшептів антиукраїнських сил. Це ідея, щоб не допустити українізацію Лемківщини і на поселеннях, і вкінці колонізувати, а в іншій країні – мадяризувати. Лемкам не потрібне нове «язичіє», мішанина слів, залежно від країн – польських, словацьких, сербських. Все це відчужує лемків від себе – також і тих, що живуть у різних країнах. Чи ця «кодифікована мова» призначена для селян, які не хочуть говорити інакше, ніж так, як говорять в їхньому селі? Або для тих, які покінчили середні і вищі школи, і не вміють

читати книжок писаних кириличними буквами? Колись вивчали ці букви на лекціях російської мови, але вже все забули, бо більше нічого кириличного не читають. Наприклад, мій приятель, інженер по професії, слово «спогади» читає «спогаді» (по-російськи) і не знає, що це значить. Але коли прочитати йому по-українськи, то добре розуміє. Звучання “spogadi” звучить для нього дивно і не зрозуміло. Але інакше не вміє читати.

Про мовний рівень цієї «кодифікації» свідчить назва організації – «Стоваришнє лемків». Тут польське слово “stowarzyszenie”. Іншого знайти не могли. Від польської мови їм не відійти. Любов до діалекту? – Ні! Вони фальшують лемківську граматику, щоб за всяку ціну відділити запис діалекту від української літературної мови. Наприклад, не може бути апострофа, бо це український знак; вживають російський твердий знак. Дієслова минулого часу закінчують на «л» (ходил, робил), хоч так лемки ніде не говорять; лемки говорять: ходив, робив, а не інакше. Прикладів можна навести багато більше. Повна антиукраїнська параноя.

Ідея сепаратизму деяких лемків від загалу карпатських русинів-лемків не прийшла від самих лемків. Це твір чужої політики. Використані впливи спізненої староруської орієнтації, потім немудрого москвофільства і вкінці підступна активність чужих агентів – все роблено в інтересі денаціоналізації цієї карпатської частини русинів-українців. Від сімсот років люди не мали підтримки від русько-української держави, бо така ще не існувала. Ніхто у світі не став в обороні карпатського населення. Церкви – одні помагали, інші служили чужим. Все чуже довкола було зацікавлене в послабленні українського етносу в Карпатах. Головна ідея ліквідації і геноциду над закер-

зонними українцями пішла від Москви в 1944-1947 роках. Практично ролю слугів Москви виконала коляборантська польська комуністична влада. В праці Богдана Гальчака подані вісім прізвищ, що підписали розказ брутального і варварського виселення всіх українців, що залишилися в нових польських кордонах. В нецивілізований спосіб влада відібрала людям їх права власності до своїх історичних земель. Хай українські історики скажуть, хто були етнічно ті люди, що підписали цей розказ.

Цей не гуманний і не цивілізований вчинок тодішньої влади, дуже відповідав польським націоналістам і маловартісним в моральному пляні польським римо-католикам.

Чужі активісти наполегливо повчали лемків, що вони не українці. Але тим, що повірили в це, не допомогло – всі були виселені. Всі лемки, як і всі закерзонці, підпали під акцію знищення і повної ліквідації «української бацили». Цинічна україножерна кампанія десятиками років після Геноциду і підступна агентурна діяльність чужих держав принесла нам великі шкоди. Українці Закерзоння від Лемківщини по Підляшшя мусять знову відродитися, наче фенікс, з попелу.

Лише в одному українському руслі наша сила і майбутнє. Наведу слова поета Василя Шляхтича:

*До зрадників
Ви за гроші продаєте свою матір.
Лиш настане такий час,
Син і внук осудять вас
І для них навіки будете прокляті!*

(«Лемківщина», зима, 2014)

Поети мають добру інтуїцію і треба прислухатися до їх слів. Лемко Богдан-Ігор Антонич мав прекрасну мовну інтуїцію – і став відомим українським поетом.

Михайло Дзвінка

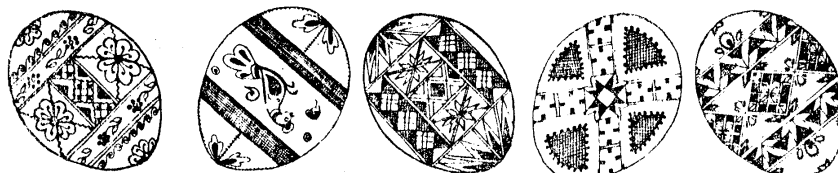
Заходами ООЛ і ФДЛ в Америці вийшла друком книжка

“ZAKERZONNIA. Ethnic Cleansing of the Ukrainian Minority in Poland 1944-1947”.

Книжку, присвячену 65-ій річниці акції “Вісла”, англійською мовою, в твердій оправі, 288 стор., під редакцією історика проф. Тараса Гунчака, можна замовити висилаючи чек виписаний на **ODLWU, Inc.** на суму \$30.00 (\$25.00 + \$5.00 пересилка) до **ODLWU, Inc. (Book), P.O. Box 7, Clifton, NJ 07015**

Просимо чітко подати свою адресу та число телефону. Якщо є питання – просимо телефонувати до Василя Гаргая 973-772-3344

Christ is Risen!

THE LEMKO RUSYNS IN THE RUSSIAN SCHOLARLY DISCOURSE: SCHOLARLY PLURALISM OR POLITICAL SPECULATION

by Ihor Lubchuk

Candidate of Historical Sciences Ivano-Frankivsk, Ukraine

In the course of modern history, the neighboring territories of Ukraine, Poland, and Slovakia have been at the epicenter of permanent battle of those countries for the administrative border. Dominance of the plurality of self-identification in the region was conditioned by the ethno-politics regarding the local population which was formulated in various centers. It is obvious that framing and development of such self-identifications throughout different stages was subjected to external influences, internal barriers, and prevailing regional characteristics. This current territory of the international border-line in Eastern Europe was considered in the past the historical and ethnographic region of the Lemko Rusyns.

Along with the Ukrainian national orientations, Moscowphiles held their position in the Lemko region and Galicia. With the decline of the influence of the Kachkovsky Society reading rooms in early 1930s, the Moscowphiles made efforts to expand the network of the Zaporozhets Gymnastics and Firefighting Youth Society. Its focus was on the upbringing of the new generation

of Lemkos. Therefore, in April 1933, a convention of the countryside branches of the society was held in Nowa Wieś, Nowy Sącz district. However, as witnessed by the documents, the Lemkos were not particularly interested in the event¹. Generally speaking, influence of the Moscowphile movement steadily diminished in the course of the years. In 1938, the Provincial Lemko Committee stated that the Mykhaylo Kachkovsky reading rooms were mostly limited to the paper posters, and did not influence the community.²

Despite the Lemko national liberation movement during World War II, the Moscow-sustained Communist underground spread artful and intricate Soviet propaganda throughout the Lemko districts. Agents would come to the villages to meet with the less fortunate inhabitants and to promote “peaceful life” in the Soviet Union.³

¹ APK. – Zespol MSW. – Sygn.44a. – k.190
zwrot; APK. – Zespol MSW. – Sygn.352. – k.104.

² AAN. – Zespol MSW. – Sygn.1058. – k.57.

³ Kyrychuk, Yu. Iyskovo-politychna diyalnist
zbroynoho pidpillya OUN-UPA v Zakerzonni (1945-

Presov Region Ukrainian National Council (PRUNC) was established in March 1945 in Presov. From its very beginning, the Council was both pro-Soviet and pro-Russian. In 1949, the Czechoslovakian government dissolved the PRUNC. In 1951, it was substituted by the Cultural Union of the Ukrainian Workers (CUUW). New publications of a propagandist nature were launched at that time. The most notable one was the *Pryashivshchyna* journal of historical and literary works. Its authors published distorted facts, referring to the region as the Russian territory and to the local language as the dialect of the Russian language.⁴

The post-war diaspora historiography featured one journal in which attempt was made to prove the Russian identity of the Lemkos. As an example, in his article I. Lemkin states that in terms of nationality, "the Lemkos belonged to the great family of Slavs and Russians".⁵ The author promoted the expansion of the Moscowophile views among the Lemkos. He also deliberately diminished or tendentiously corrupted work of the Ukrainian national and democratic forces in the region.

During Soviet era, problem of the Lemko ethnical individuality and the notion of Rusynism were not discussed by the scholars. Entire population of the Rusyns were considered Ukrainians. This can be proved by a collection of works of the International Convention of the Slavists held in 1958 in Moscow. The collection featured among others the article by the leading Ukrainian linguist I. Pankevych. He concluded it with a statement that the problem of the genesis of the northern Ukrainian Lemko dialects, which of all Ukrainian dialects cut deepest into the Western dialects of the Poles and the Slovaks, was formulated long ago. However, in general, "the Lemko dialects on both sides of the Carpathians have preserved not only the features of the Eastern Slavic languages,

but of the Ukrainian language in particular." ⁶

Of great importance in this context is the interview given by Hanna Skrypnyk, Director of Maksym Rylsky Institute of Art, Folklore Studies and Ethnology (Department of the National Academy of Sciences of Ukraine). In it she stated, "During the Soviet times, Russian ethnologists explored the Transcarpathian region side-by-side with our scholars. They claimed that local inhabitants constituted a monolithic Ukrainian community with a dialectal regional ramification of the Ukrainian culture. However, when recently representatives of the Transcarpathian Rusynism requested an expert opinion from the Russian scholars, Mr. Tishkov, Director of the Institute of Anthropology and Ethnology, stated that Rusyns are a type of the Russian ethnical community, the farthest branch of the Russians in the West. Therefore, this is a speculation of a merely political context which lacks any scholarly ground."⁷

Interesting is a paradox of ethnopolitical transformations in the borderline region. On one hand, gradual are decline and disappearance of the Russophile manifestations. On the other hand, consistent is activation of the representatives of the Russian academic discourse whose number is growing in the scholarly world. Revived by certain external and internal forces, contemporary political Rusynism is being used for destabilization of the situation in Ukraine. This issue has become an important element of the wide-ranging informational war against Ukraine supported by the official and unofficial circles in Russia. Numerous conferences and round tables are organized under the aegis of Moscow, Saint Petersburg, Rostov universities and other academic institutions. Their participants supply scholarly and media world with pseudo-scholarly, anti-Ukrainian "conclusions".

An international scholarly conference "Genocide and Cultural Ethnocide of the Rusyns

1947) / Yu. Kyrychuk // *Halychyna. Naukovyi i kulturno-prosvitnyi krayeznavchyi chasopys*. 2000, No. 4, p. 76.

⁴ *Istoryko-literaturnyi sbornik*. Edited by I.S. Shlepetsky. Prague, 1948, 335 p.

⁵ Lemkin, I. *Istoriya Lemkovyny v V chastyakh*. – New York, 1969, p. 24.

⁶ Pankevych, I.: *Do pytannya genezy ukrainskykh lemkiivskykh hovoriv* // *Slavyanska filologiya*. Sb. Statey. IV mezhdunarodnyi syezd slavistov. – Moskva: Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR, 1958, p. 197.

⁷ Skrypnyk, G.: "Rusynstvo – spekulyatsiya z vidverto politychnym kontekstom" // *Ukrainska hazeta*. 2008, No. 45 (185).

in the Subcarpathian Ukraine” was held in 2008 in Rostov-on-Don. The list of participants included members of the government of the “Republic of the Subcarpathian Rus” and numerous representative of the Russian Federation. Visibly absent were representatives of Ukraine. The Rusyns issue is widely supported by various Russian organizations, with the “Russian World” (“Русский мир”) being the most influential of them all. Great majority of works dedicated to this problematic is published in Russian.

One can consider prof. I. Pop “theorizer” of the contemporary “political Rusynism”. He served as a long-time Research Assistant of the Institute of Slavic studies of the Soviet Union Academy of Science and as Editor-in-Chief of the «Советское славяноведение» journal (*Journal of the Soviet Slavic Studies*). Among contemporary key figures of the political Rusynism in Transcarpathia one can name Archpriest of the Moscow Patriarchate Rev. Dymytri Sydor, Chair of the Seym of the Subcarpathian Rusyns, initiator of the European Congress of the Subcarpathian Rusyns. When speaking at the conference “The Subcarpathian Rus’ and Russian Civilization” held in Saint Petersburg, the “spiritual chaplain” posed a question, “Who will be first to respond to the plea of the enslaved Subcarpathian Rusyns, the European Union or the Russian Federation?” Answering it, he said, “It would be of a great benefit if everybody responded simultaneously, and helped the Subcarpathian Rusyns restore their nationality and pre-Soviet status of their statehood.”⁸

The most ardent advocate of the Rusynism and Russophilia is a historian M. Dronov whose works are predominantly of journalistic rather than scholarly nature. Therefore, it does not come as a surprise that the *Rusyn* magazine, edited among others by Dronov, refers to him as a “popularizer of the Rusynism in Russia.” He only uses Russian and Polish scholarly sources. When defining the term “Lemkos”, Dronov states, “How strangely, and even ridiculous, does this word

A PRAYER

Teach me, flora, growth,
thriving, seething, getting high.
With the primal word, as though with
a simple seed,
let me strike essence in the way of a bird with
its warbling.

Teach me, flora, silence,
so that I become strong as mighty rivers,
when the moon of unearthly music
will rock them to sleep.

Teach me, flora, happiness,
teach me to die without sorrow!
I accept the sun like communion,
with besotted and arrowlike prayer.

Let the sun—the the primal god of all
religions—
golden-feathered and life-sowing,
bless my winged home.

I will trace its unearthly gaze,
its sacred, mysterious, Aryan symbol,
I will trace it on my home
and will already be sleeping peacefully.

March 14, 1936

Translated by Michael M. Naydan
(*The Essential Poetry of Bohdan Ihor Antonych*)

⁸ Panchuk, M.: Politychne rusynstvo – antyrusynskyi (antukraiinskyi) proyekt // Karpaty: lyudyna, etnos, tsyvilizatsiya. 2010, 2nd ed., p. 91.

seem to a Russian.” While attempting to introduce the term “Lemkos” to the readers, the author himself does not comprehend the nature of this group as in a different part of his arbitrary reflections he calls them a “sub-ethnic unit within the boundaries of Rus”. Yet, the “most original resume” is the conclusion of the Russian author who is saddened by the fact that “the problems of the Lemko Rusyns are practically left unattended by Russia with whom the Lemkos are connected by the same ancient root. Preservation of the ancient Lemko tradition is not simply taking care of the little regional culture; it is a continuation of the entire

bastion of our common motherland Rus”⁹.

In yet another article, Dronov makes an attempt to assert the Russophilia ideas among the population of Eastern Slovakia. Thorough analysis of the text reveals that it presents an arbitrary interpretation which lacks any scholarly verified grounds and uses incomprehensible anti-scholarly terminology, e.g. “non-Russian groups of Eastern Slavdom.”¹⁰ Obviously, most of the articles projecting prejudiced and biased interpretation of their authors could be ignored. However, we would like to especially emphasize a growing number of scholarly dissertations which have been published in the Russian Federation. One of the recent research in the field of political Rusynism is the dissertation by M. Dronov under the title “The Role of the Greek Catholic Church in formation of the ethnonational identity of the Rusyns in Slovakia (1919 – 1938)”¹¹. The research was conducted in the federal state-budgeted institution, Institute of the Slavic Studies of the Russian Academy of Sciences. The author states that “the incompleteness of the national processes in the Ruthenian environment, as well as the politicization of the Rusyns problem” lead him to the formulation of a special definition of the ethnonym “Rusyn” which in his dissertation is used solely in the ethnolinguistic context. It applies to all indigenous Eastern Slavic inhabitants of the Carpathian region regardless of specific forms of their ethnonational identity. Dronov quotes selected works of the Ukrainian historiography which, in his opinion, has lacked scholarly works on the Rusynism. However, in the recent years this gap has been gradually filled. We are honored by

⁹ Dronov, M.: Lemky i Lemkovyna. Stranitsy istorii kultury samoy zapadnoy Rusy // Vestnik Yugo-Zapadnoy Rusy. 2006, No. 1.

¹⁰ Dronov, M.: K voprosu o mestye rusofilstva v natsionalno-kulturnoy zhizni rusynov Slovakii v XX stoletii // Studia Slavica et Balcanica Petropolitana. Petersburgskie slovyanskiye i balkanskiye issledovaniya. 2010, No. 1, p. 77.

¹¹ Dronov, M.: “Rol’ Greko-katolicheskoy tserkvy v formirovaniy etnonatsionalnoy identichnosti rusynov Slovakii (1919-1938)”. Avtoreferat na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata istoricheskikh nauk. Moskva, 2014.

Dronov’s attention to the work by I. Lubchuk under the title “Ethnopolitical Processes in the Lemko Region in the Last Decades of the 19th c. throughout the 1930s.” Passing his opinion on the work, Dronov concludes that to the great extent, it deals with the Slovak Rusyns, whom he considers Lemkos and the territory of their inhabitation the “supposed Lemko region.” At the same time, the author’s criticism of our monograph seems quite queer from the position of the scholarly pluralism as well as from the national and statist standpoint. Dronov dislikes our analyzing the processes in Eastern Slovakia from *a priori* the Ukrainian positions which, in his opinion, lower “the value of this pioneer work in the Ukrainian scholarly world.”¹²

An overview of the achievements of the Russian scholars in the field of Rusynism witnesses to the formation of certain schools in the list of “scholarly success.” The indubitable leader is V. Shevchenko, historian, Doctor of the Historical Sciences, professor of the Minsk Branch of the Russian State Social University. In 2008, he defended his doctorate dissertation on “The Lusatian Problem and Czechoslovakia in 1918-1948.” It was preceded by his book “The Rusyns and the Inter-War Czechoslovakia. History of the Ethnocultural Engineering” published in 2006 in Moscow. Upon his dissertation, the author made an attempt to broaden the scope of the research in a more detailed book in 2010 which, however, only grew in its volume.¹³ The conclusions are far from being objective and unbiased; the author states that “a typical feature of the Ruthenian cultural life was a visible disparity between the ‘high Ruthenian culture’ created by the generations of the Russophilian intelligentsia which was focused on the Russian language and culture, and the ‘low folk culture’ whose dialects were very much distant from the Russian language. This, in turn, cre-

¹² Dronov, M.: “Rol’ Greko-katolicheskoy tserkvy v formirovaniy etnonatsionalnoy identichnosti rusynov Slovakii (1919-1938)”. Avtoreferat na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata istoricheskikh nauk. Moskva, 2014.

¹³ Shevchenko, K.: “Slovyanskaya Atlantida: Karpatskaya Rus’ i rusyny v XIX – pervoy pol. XX vv.: Izdat-y dom Regnum”, 2010, p. 414.

ated impartial problems in mastering the Russian cultural heritage by the wide social strata of the Ruthenian population.”¹⁴ The bibliographic database of the research is very weak.

Similar in its content is the dissertation by G. Mironov who defended it in Rostov-on-Don in 2013 with specialization in the world history.¹⁵ The work was conducted at the Department of the Historical Political Science (Faculty of History, South Federal University). In author’s summary, Mironov states that “the Rusyns constitute a unique Slavic ethnic group which inhabits predominantly Central and Eastern Europe.” He continues that “in post-Soviet era the theory of an independent Ruthenian nation has become increasingly popular. However, this theory has its two variations. According to one of them, the Rusyns belong to the “Russian World”, Russian civilization, as claimed by the Rusyns of the Transcarpathian province and other countries of the Carpathian region. Another variation suggests that they represent Europeans who do not have any connections with Russia.”¹⁶

Structure-wise, Mironov allots several paragraphs to the topic of the Rusyns in the Subcarpathian Rus’, Slovakia, Poland, the Balkans, and in the USA. In his attempt to define the term “Lemkos” the author states that “geographically, they constitute the most Western part of the Ruthenian population in Europe.” Mironov does not investigate but simply defends political Rusynism and gradual rapprochement with the Russian people. How else would one understand the following statement, “Upon codification of the Ruthenian language, part of the inhabitants felt a need of its converging to the Russian language”?

The key element of popularization of the Rusynism in contemporary times is *The Rusyn International Historical Journal*. Its goal is to publish articles on history, culture and language of the Rusyns, indigenous inhabitants of the Carpathian

and Dnister region. The journal was established in 2005 by the “Rus” Association in Kishinev, and since 2009 it has been subsidized by the “Russian World” Foundation. In 2015, Tomsk State University became its co-founder, and it is currently being supported by Metropolitan Laurus, First Hierarchy of the Russian Orthodox Church outside Russia. *The Rusyn* is included in the list of peer-reviewed academic journals suitable for publication of the basic scholarly results of the dissertation researches for the rank of Candidate/Doctor of Sciences in cultural studies, literary criticism, linguistics, historical sciences and archeology. Since 2011, it has been indexed in Scopus, the largest abstract and citation database of peer-reviewed literature.¹⁷

Thus, it can be concluded that the analyzed problem has gone through several stages of development which became relevant in the context of ethnopolitical objectives. It has to be emphasized that the Russian factor has remained an important element of the ethnopolitics in the context of aggravating the outside political influences of the borderline region throughout the entire period of the contemporary history. The problem of the Russian study of the ethnonational processes in the borderline territories of Ukraine, Poland, and Slovakia has remained in the context of the political leverage. The Russian scholarly discourse of the recent decades has evolved from random attempts to study the Lemko Rusyns in sporadic articles to dissertation researches on certain topics conducted under the aegis of leading academic institutions. Nevertheless, representatives of the Russian scholarly world altogether ignore the principles of healthy pluralism. Using a limited and state-defined database, they try to fabricate politically engaged and biased conclusions.

¹⁴ *Ibid.*, p. 384.

¹⁵ Mironov, G.: “Istoricheskiy aspekt problem identyfikatsii rusynskovo etnokulturnogo soobshchestva”. Avtoreferat na soiskaniye uchenoy stepeni kandidata istoricheskikh nauk. Rostov na Donu, p. 26.

¹⁶ *Ibid.*, p. 16.

¹⁷ Journals.tsu.ru. *Rusyn*, 2015. No. 3 (41).

Микола Горбаль, 1989 р.

Микола Горбаль та його «ПОВЕРНЕННЯ»

«Один із шістдесяти» – вони часто експонуються на виставках, присвячених шістдесятникам.

Микола Горбаль – людина, знана в Україні: поет, дисидент, правозахисник. Життя автора достойне того, щоб про нього написали біографічний роман чи зняли художній фільм.

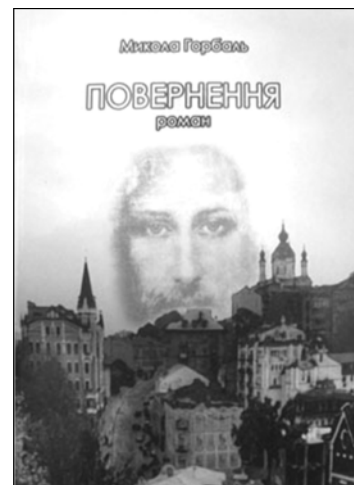
Лемко з депортованої з Польщі родини, на Тернопільщині працював вчителем музики, створив дитячі та вчительські ансамблі. В часи радянського тоталітаризму був двічі ув'язнений – майже двадцять років провів у тюрмах і концтаборах «за проведення антирадянської агітації та пропаганди». Йому інкримінували розповсюдження самвидаву та авторство поеми «Дума» про знищених сталінським режимом кобзарів. В таборах молодий вчитель музики був учасником голодувань політ'язнів проти нелюдського ставлення, підписував листи на знак протесту, був «громадським писарем» для передачі інформації на волю. Саме в тих жорстоких умовах почав писати поезії, які склали збірку «Дні і ночі» – ці тексти були передані на волю.

Під час другого ув'язнення на роботах у гранітному кар'єрі Микола Горбаль пошкодив руку – відтоді не міг грати. 1983 року у мюнхенському виданні часопису «Сучасність» вийшли його поезії «Деталі піщаного годинника» з передмовою Надії Світличної. Наступні публікації в перекладах Анни-Галі Горбач німець-

кою з'явилися в Берні (1984) та Гамбурзі (1986). На той час автор був визнаний особливо небезпечним злочинцем і відбував покарання втретє – в зоні особливого режиму сумнозвісного Кучинського табору.

А потім відбулось його Повернення. Звільнений 1988 року в часи так званої «перебудови», він активно, з притаманною йому енергією увійшов в потужний потік боротьби народу за незалежну Україну. З проголошенням Незалежності відбулась офіційна реабілітація, за тим були роки праці в Українській Гельсінській Спільці, обрання народним депутатом Верховної Ради України, де Микола Горбаль працював у Комісії з питань культури і духовності. Був одним із засновників Республіканської Християнської партії. Далі була творча робота по організації вокального гурту «Лемки Києва», нові книги, створення Музею Богдана Горбала – художника-інваліда, брата Миколи Горбала.

Його талант і мужність були поціновані ще в часи ув'язнення – 1986 року Микола Горбаль став почесним членом канадського ПЕН-клубу. 1992 року українська незалежна інтелігенція відзначила його премією ім. Василя Стуса, український уряд нагородив орденами «За заслуги» (2005), «За мужність» (2006) та орденом «Свободи» (2009), а Патріярх Київський і всієї України Філарет удостоїв почесної нагороди – ордена Святого Архистратига Михаїла. Отже, перед нами історія драматичного, сповненого трагізму життя, в якому герой виходить переможцем всупереч всім обставинам. Це рідкісна історія з щасливим кінцем, із зримим виявом закону вищої справедливості, який так люблять люди.

Ці відомості про життя дадуть глибше розуміння тексту книги, яка є новою і за формою і за змістом в творчій біографії автора та оптимізм Миколи Горбала щодо майбутнього України.

«Повернення» – це роман про духовні пошуки української творчої інтелігенції, в якому роздуми автора про долю України переростають в осмислення сенсу життя. Цей роман має всі ознаки проповідницької літератури – автор устами головного героя отця Валерія проголошує: «Моє завдання переконати, що Ісус Христос – Бог». І через інтелектуальні духовні розмови отця з друзями доньки – актриси Ляни крізь весь текст проходить тема християнства та пошуку дороги до себе. Причому цей пошук дороги автор співвідносить не лише з окремими особистостями – це стосується України в цілому. На відверте болюче питання «Чому ми деградуємо як нація?» дисидент Микола Горбаль гранично щиро відповідає: «Бо втратили своє коріння, відійшли від віри».

Власне, через інтелектуальний гурток Ляни, учасниками якого були вчені, мистці, журналісти, розгортається тема християнства, захист правд віри, акцентація нових викликів, які дає наш час. Важко знайти в нашому сьогоденні тексти, які б так ревно, з посиланням на найрізноманітніші джерела, як Святе Письмо, так і богословські праці, висвітлювали і захищали християнське вчення. На спогад приходить «Промова філософа» із давньої пам'ятки XII століття «Повісті минулих літ»; Промова була органічно вмонтована в текст, щоб евангелізувати наступні покоління.

Микола Горбаль опрацював і осмислив величезну кількість літератури. Автор подає історичні свідоцтва про Ісуса Христа, всебічно висвітлює основи християнського вчення, наводить рядки із Біблії, досліджень істориків, богословів, містиків (Йосипа Флавія, Карстена Петера, Джорджа Макдауелла, Еммануїла Сведенборга, Даниїла Андрєєва та ін.), письменників (Пе'ра Морансі, Святослава Праски та ін.). Велику увагу приділяє темі потойбічного життя праведників і грішників. Особливо часто цитує працю російського містика Даниїла

Андрєєва «Троянда миру», яка була написана в Володимирській тюрмі. Микола Горбаль зазначає, що це перша книга, де так детально описано архітектуру побудови духовного всесвіту. Автор дає окрему довідку про містика, висловлює головні тези його праці і наводить слова про ті стани осяяння, які пережив Андрєєв у тюрмі. Так, на питання, хто з відомих йому людей досягнув небесних сфер, він почув відповідь, що серед них Тарас Шевченко і Павло Флоренський.

Ця вагома частина книги дещо пом'якшує і врівноважує іншу велику тему – тему зла і страждання. Ця тема також проходить через всю книгу і охоплює як окремих героїв (мама і коханий Ляни були вбиті), так і історію України в цілому. Автор наводить численні дати і цифри про утиски українців, укази про заборону мови та русифікацію, трагічні наслідки імперської політики, які дають взнаки і сьогодні. Він говорить мовою документів – наводить наказ Жукова про депортацію українців та інші відомості. Читати ці рядки «без брому» неможливо. І знову ж таки, намагається проникнути в природу імперського зла і пояснити його за допомогою містика Даниїла Андрєєва, який вважав, що сили зла живляться енергією страждання.

Тема містики пронизує весь твір, у передмові зазначено, що ХХІ століття буде століттям містики і саме «потреба зібрати знак часу» стала спонукою до написання твору. Автор зосереджує увагу на інтуїції, відчуттях, снах. Розповідає, як сон імператора Костянтина змінив хід розвитку людської цивілізації – після цього сну-видіння хреста імператор видав Медіоланський едикт 313 року про свободу вільно сповідувати свою віру. Саме з того часу гоніння на християн припинилось. Микола Горбаль розпочинає роман з описів снів, які примушують головного героя художника Василя прочитати книгу Жака Ле Гоффа «Середньовічна уява» і корегувати своє щоденне життя. В тексті наводяться біографії великих містиків Блеза Паскаля, Еммануїла Сведенборга, які пережили осяяння зустрічі з Христом і мали досвід споглядання небесних сфер. І Паскаль, і Сведенборг після цих подій змінили

своє життя – залишили наукову діяльність і стали писати книги про пережите.

В українській літературі також є опис виняткової події – зустрічі з Вседержителем, яку пережив один з найвідоміших радянських письменників середини ХХ століття Микола Руденко. Після цього він докорінно змінив своє життя – із успішного літератора перетворився на переконаного дисидента, засновника Української Гельсінської Групи, за що відсидів у радянських тюрмах і таборах десять років. Про це він написав у спогадах «Найбільше диво – життя». У своїй статті поет та літературознавець з Канади Остап Тарнавський назвав його Блезом Паскалем доби соціалізму. Важливо, що Микола Горбаль також розповідає про цю подію зустрічі та навернення Миколи Руденка в контексті європейських містиків.

Імена українських шістдесятників, учасників Руху Опору часто зустрічаються в книзі. Автор знав про них не з літературних чи історичних джерел – вони були його побратимами. Це було одне духовне середовище, за висловом Василя Стуса, небобратство. Автор вводить і імена наших сучасників, таких, як музикант Тарас Компаніченко, або професор Іван Климишин, доктор фізико-математичних наук, який служить дяком у церкві села Кутиска на Тернопільщині. Вони, як і герої роману, складають духовну спільноту українців, які сповідують ідеали добра і правди на своїй землі. Роман писався до подій на Майдані, але автор передчував офіру нових людей, які в своїй любові до України готові були віддати життя за свободу і справедливість

Текст як споруда тримається на трьох

частинах. Це сюжетна лінія про кохання мистця Василя і актриси Ляни, апологія християнства та історичні відомості про трагічні сторінки в історії України. Розвиток сюжетної лінії поступово, як сувій розгортає відомості про родину Ляни – батька священика, маму – вчительку української мови, яка вже в часи перебудови була вбита за загадкових обставин – як свого часу художниця Алла Горська, нагадує нам автор. Історія їх родини віддзеркалює історію більшості свідомих українських

родин, їх боротьбу за національну та людську гідність, за право вільно сповідувати свою віру та культуру. Поетична історія кохання Василя і Ляни має щасливе завершення – вони одружились, зусиллями спільноти друзів побудували церкву в маленькому містечку, де мешкав батько Ляни, життя друзів також склалось добре. В житті так не буває, може сказати вимогливий читач. «Буває!», – промовляє до нас історія життя самого Миколи Горбала.

Назва «Повернення» має багато смислів, як відкритих, так і прихованих. Основна ідея – **необхідність повернення**

до своїх джерел, свого коріння, до віри, до мови. Особливо гостро переживає автор стан занепаду української мови. Він б'є на сполох: звідки взятися силі і щастю, якщо половина українців не розмовляє рідною мовою, розірвавши у такий спосіб зв'язок із рідною землею і з сотнями поколінь українських предків. Мовному питанню в романі присвячено десятки сторінок. Поет Микола Горбаль закликає українців заговорити рідною мовою.

В сюжеті тема повернення розгортається як притча про блудного сина – блудної доньки – актриси Ляни, яка пройшла шлях

Микола Горбаль

Згадалось,
як сп'янів від жасмину.
Так ні – ще трохи хмільного зорепаду,
а тільки прянощі з бузку та черемшини.
Ще й поласував конвалією –
розморило.
Тільки пам'ятаю, як білолиці яблуні
увивалися навколо,
і більше нічого.
Кажуть, ніби пісня запровадила мене
додому.
Не міг заснути –
Падав і падав у безвість.
Ранком не впізнав себе – подався.
Світ зжовк,
Посмурнів...
Похмелився відчайдушшям...
І от... –
“Строиться на развод!”

Із циклю “Дні і ночі”

очищення і повернулася до віри. Згодом вона очолила міністерство у справах повернення українців з діаспори на Україну. В мріях автора – це повернення України в спільноту європейських народів, розквіт України, перетворення її на сильну державу. Роман закінчується трактатом отця Валерія про повернення до рідного народу польського графа Романа Шептицького, згодом Митрополита Греко-Католицької Церкви, давнє коріння якого з русинів.

Саме про розквіт України та Церкви в своєму заповіті, останніх словах перед переходом у Вічність сказав митрополит Андрей Шептицький, до якого християнин Микола Горбаль ставить з благоговінням.

«Виджу відродження нашої Церкви, вона буде гарніша, величніша від давньої, та буде обіймати цілий наш нарід. Україна двигнеться зі свого упадку та стане державою могутньою. З'єднаною, величною, яка буде дорівнювати іншим високорозвиненим державам. Мир, добробут, щастя, висока культура, взаємна любов і згода будуть панувати в ній. Все те буде, як я кажу. Тільки

треба молитися, щоб Господь Бог і Мати Божя опікувалися над нашим змученим народом, який стільки витерпів, і щоб ця опіка тривала вічно». Ці слова промовив Митрополит 1 листопада 1944 року і сьогодні їх можна вважати пророцтвом, яке дає надію в часи нових сутінок нашої історії.

Свого часу Євген Сверстюк говорив про Миколу Горбаль як про дивного чоловіка: «Він був тричі репресований, витерпів пекло політичних і побутових таборів, а повернувся звідти просвітленим. Повернувся людиною, яка сповнена любови й довіри до світу і бажання говорити з тим світом». Роман «Повернення» – це продовження розмови Миколи Горбаль з світом, з усіма нами. Книга з'явилась у ювілейний для автора рік – так святково-урочисто відзначив він сімдесятип'ятиріччя. Роман, в якому Микола Горбаль нагадує нам просту мудрість – «Головне знати, що душа безсмертна, бо це часточка Бога в нас» – є його дарунком для всіх нас.

Наталя Кучер

науковий співробітник Національного музею літератури України

ТВОРИ НИКИФОРА НА ВИСТАВЦІ В КАНАДІ

На запрошення Володимира Щурка з Канади, з Кракова до Торонто приїхав проф. Петро Скрійка. Як довголітній колекціонер творів самобутнього маляра-лемка Епіфанія Дровняка-Никифора, він привіз із собою понад 50 робіт, переважно рисунків, які за попереднім домовленням, експонувались в галерії Канадсько-Українській Мистецькій Фундації (КУМФ). Відкриття виставки праць Никифора з Криниці, відбулося 21 лютого 2016 р. Виставку відкрила голова дирекції КУМФ Оксана Рогатин-Василик, яка щиросердечно привітала гостей з Польщі та всіх присутніх. В. Щурко розказав про життєвий шлях П. Скрійки, якому опісля надав можливість дещо сказати не тільки про себе, а головне про талановитого мистця примітивного малярства Епіфанія Дровняка з Криниці (1895-1968). Із слів доповідача присутні довідались про життя маляра оповите наче б легендами, бо був неписьменний, напівглухонігий, народжений від глухонімої матері Євдокії Дровняк і від досі невідомого батька, а також і про те, як у такої, фізично й умово упослідженої людини, пробудився неабиякий талант маляра, який сам себе називав Никифором, чи Нетифором, а часом Никифором Матейком, тобто «малярем над малярами».

25 лютого в приміщенні галерії КУМФ, відбулася зустріч з Петром Скрійкою, під час якої присутні мали нагоду ближче заізнатися з автором кількох книжок про Никифора та інших.

В музею “Лемківщина” ім. Ю. Тарновича.

Зліва: Максим Маслей, Петро Скрійка, Павло Лопата та Володимир Щурко.

МИКОЛІ ДУПЛЯКУ — 80!

З ім'ям і прізвищем Миколи Дупляка перший раз зустрівся тоді, коли перечитовував сторінки щомісячної газети “Лемківські вісті”, ч. 2, 1970 року, які тоді друкувались у Торонто, Канада. На першій сторінці і з продовженням на другій, були поміщені

“Засади діяльності та співпраці Головної Управи ООЛ” підписані головою ГУ ООЛ проф. д-ром Іваном Гвоздою і секретарем Миколою Дупляком. У слідуєчому номері 3, “Лемківських вістей” (“ЛВ”) рубрику “З життя лемків на вигнанні” почав редагувати той же Микола Дупляк. Прочитавши довідку “Дуклянсько-Пряшівська операція”, я написав коротеньку замітку з поправками щодо деяких неточностей цифр поданих у тексті. Відгукнувся на цю статейку тому, що я народився на Пряшівщині і про ці воєнні події на Дуклянському перевалі навчили з українських шкільних підручників “Історія Чехословаччини”.

Починаючи з 9-го номера “ЛВ” розділ “З життя лемків” постійно редагував М. Дупляк. Останнє число газети, в якому надруковано згадуваний розділ, появилось у листопаді 1973 року. Поява “Лемківських вістей” припинилась, але ім'я Миколи Дупляка із сторінок газети не зникало.

Головна Управа ООЛ в США, у листопаді 1969 року, вирішила створити музейно-архівну референтуру, яку очолив М. Дупляк. Майже через рік, в жовтневому випуску газети “ЛВ” з 1970 року, появилось оголошення, в якому мовилося про збір різних матеріалів та їхню пересилку, які відносяться до Лемківщини. Редактор щомісячника Юліян Тарнович опублікував дописи М. Дупляка під такими назвами “Про Регіональний Сойм” (ч. 3, 1971), “Просимо зацікавитися з діяльністю науковою, політичною і суспільною нашого голови д-ра Івана Гвозди” (ч. 5, 1972), “Чергове засідання ГУ ООЛ в Пассейку” і “Лемківський музей збагачується” (обидві статті появились у ч. 12, 1972 р.), “Справа монографії та музею” (ч. 4, 1975), “Ще про лемківський з'їзд” (ч. 12, 1975),

“40-річчя ООЛ в Обурн” (ч.1, 1976), “Про потребу створення лемківського відділу при Українському науковому інституті Гарвардського університету” (ч. 7-8, 1976) та “Делегація Світової Федерації Лемків в амбасаді ПНР у Вашингтоні” (ч. 2, 1977).

Запізнавшись із виходом у світ газети “Лемківські вісті” та з ім'ям Миколи Дупляка не було важко додуматися, що він за походженням з Північної Лемківщини, розташованої на північ від кордону із теперішньою Словаччиною. Його публіцистичною працею та діяльністю у проводі Світової Федерації Лемків (СФЛ), заснованої на Установчих Зборах у Йонкерс, Н.Й., 14 серпня 1971 року, я почав цікавитися й уважно намагався дізнатися з деякими подробицями.

Микола Дупляк народився 19 лютого 1936 р. в селі Рудава Яслиська, сяніцького повіту, у батьків Стефана і Сузання. Дідусь Миколи з маминої сторони Андрій Єзуско, родом з Пряшівщини, Південної Лемківщини, кінцем ХІХ сторіччя був одним з перших емігрантів до Америки, де саме в місті Лендсдейл, штату Пенсильванії, 1906 року народилася мати Миколи, Сузанна. Чотирирічною, разом з матір'ю Теклею Мочарською й ще з двома сестрами та братом вона повернулася до села Мощанець, а двадцятирічною вийшла заміж за Стефана Дупляка із села Рудава Яслиської. Подружжю народилося семеро дітей, з котрих перший син помер малолітнім.

До початкової школи Микола ходив до Яселка, але не довго. Два роки після закінчення Другої світової війни, родину Дупляків переселеною акцією “Вісла” було насильно вивезено на Помор'я, кошалінського воєвідства.

Там Микола поступив до Педагогічного Ліцею в Кошаліні, після якого він продовжував навчання на факультеті україністики при Вчительській Студії в Щеціні. Яким би не було життя тоді в Польщі для української громадськості, навіть після відлиги, що почалася 1956 року, молодому Миколі, що був свідком польського шовінізму, забажалося студіювати в Києві. Через неуспіх поступити туди, він вирішив, слідами молодших своїх сестри Марії і брата Степана, емігрувати до Америки.

20 жовтня 1960 року, не знаючи яка доля його чекала в США, він покинув нетолерантну Польщу, за якою, як зізнався “...я ніколи в Америці не тужив...”. На новому континенті він влаштувався на працю в текстильній фабриці в

ДЛЯ МИКОЛИ З КУРОВА ВІД ПАВЛА З КАЛИНОВА

Микола Мушинка
на «Ватрі»
в Ждині, 2000 р.

(До 80-ліття від дня народження Миколи Мушинки – 20 лютого 1936 р.)

З ім'ям і прізвищем, тоді проф. й опісля академіка Миколи Мушинки я вперше зустрівся, коли в бібліотеці св. Володимира в Торонто, Канада, натрапив на хрестоматійне видання – “Антологію усної народної творчості українців Східної Словаччини” під назвою “З глибини віків” (Пряшів, 1967). Поруч цієї 394 сторінкової книжки на одній з полиць бібліотеки було уложено не більше як 10-12 примірників ж. “Дукля”, друкованих кінцем 1960-их років. Випозичивши згадану збірку-антологію, складену М. Мушиною та всі номери журналу, я був на стільки радий своїй знахідці, “літературному скарбові”, що годі словами описати. Серед таких авторів різноманітних статей, поміщених на сторінках цього періодичного видання як Івана Мадяньського (Словник історичного життя закарпатських українців), Йосифа Шелепця, Юрія Бачі, Ореста

Зілинського, Мар'яна Якубця, Миколи Неврлі, Степана Гапака (Словацьке образотворче мистецтво, 1969, ч. 2) та багато інших, особистістю М. Мушинки, поцікавився найбільше. А це тому, що українським фолкльором, народною мудрістю мого села Калинів так, як і Мушинка, займався ще будучи учнем середньої загальноосвітньої школи в Межилабірцях. До речі, ставши збирачем приказок і прислів'їв, і надсилаючи їх, а також інші довідки до редакції “Нове життя”, вони були поміщували на сторінках газети у 1962-1963 роках.

З великим зацікавленням мені було прочитувати статті М. Мушинки: “Наша пісня.

Пасейку, Н.Дж. Одночасно включився в життя української громади, став активним членом Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА), і з допомогою проф. І. Гвозди, до речі з Лемківщини, почав студіювати славістику в Сиракузькому університеті. Одержавши ступінь бакалавра, й опісля диплом магістра із Українського Вільного Університету в Мюнхені, він став вчителем у Школі Українознавства ім. Лесі Українки в Сиракузах, а потім її директором.

Одружений 1964 року з Галиною (Галею) Атасов – народженої в українській родині в Австрії, в подружжі народилися дочки: Ярослава, Оксана та Оріся. Під час 38 років праці з молодими школярами, як викладача української мови і літератури, історії та географії України, мав нагоду виховувати молоде покоління американських українців і прищеплювати їм любов до національно-культурної спадщини українського народу. Крім учительської роботи, обов'язків секретаря ГУ ООЛ, Відділу УККА в Сиракузах, Патріархальному Товаристві та секретаря Світової Федерації Лемків (СФЛ), Микола був співредактором чотирьох томів “Аннали СФЛ”, кореспондентом варшавської газети “Наше сло-

во”, тижневика “Америка” та редактором газети-органу Українського Братського Союзу “Народна воля” (1987-2007). А щоб регулярно видавати цю газету, редактор долав десятки кілометрів щотижня із Сиракуз до Скрантону. Робити це змогла людина з величезною посвятою свого часу, принципова й сумлінна перед самим собою і перед читачами газети, якої історія почалася на самому початку ХХ століття. Отаким активним, інтенсивним працівником серед членів редакційних колегій різних книжок, зокрема, редактором-упорядником пропам'ятної книжки з нагоди відкриття пам'ятника Тарасу Шевченкові в Сиракузах “Борітеся-поборете” (2010 р.) та автором-упорядником і редактором 696 сторінкової книги “З Україною в серці” (2015 р.), виявився Микола Дупляк.

Отож, з Ювілейним святом, Миколо, найщирішими побажаннями багато здоров'я, радісних, щасливих і соняшних днів у прийдешніх роках та натхнення у подальшій продуктивній праці для добра і блага українського народу і рідної Лемківщини, якому пристрасно своїми ділами Ти прислужився “Незлим тихим словом...”.

Павло Лопата

Матеріали до українсько-канадської фольклористики” (“Дукля”, 1967, ч. 4), “Щедрий ужинок закарпатських балад” (1968, ч. 1), “Невтомний дослідник закарпатськоукраїнської культури” (1968, ч. 4), “Лемківщина у піснях” (1969, ч. 1), “Роман про Лемківщину” (1969, ч. 6), як також чимало інших друкованих його матеріалів та наукових праць, зокрема мистецтвознавчих довідок про всяких українських художників.

Не втрачав свого зацікавлення до земляка впродовж довгих років. Як ніхто з інших діячів української культури, чи українських науковців у Словаччині, не виявився більш продуктивним, ніж Микола Мушинка. З-під його пера появилось біля 70 самостійних публікацій, чи не дві сотні наукових статей, біля 1500 популярних та майже 500 рецензій тощо.

М. Мушинка інтенсивно цікавився життям українців поза межами Чехословаччини, переважно в Україні, Польщі, бувшій Югославії, Німеччині, Франції, США і в Канаді, де мешкав його стрийко Петро Мушинка. До свого списку адресатів потрапило і моє прізвище. У перших листах ми знайомили один одного про свою бувальщину, буденщину і діяльність. В одному з них, з датою 22 травня 1985 р., написаний на друкарській машинці, мене повідомляв: “Тільки що одержав я Вашого листа із 10 дол. Лист приємно здивував мене з кількох причин: по-перше, що Ви є уродженець нашої Пряшівщини (до того “свіжий” переселенець), по-друге, що Ви бездоганно володієте українською мовою, маю на увазі літературну мову, що у наших земляків не є частим явищем...Сьогодні разом з цим листом висилаю Вам замовлені книжки... Крім того, я Вам висилаю каталог українських книжок пряшівського видавництва за 25 років...”.

Взаємна переписка продовжувалася і посилки від Миколи я з радістю отримував, за що йому безмежно вдячний. Слід додати, що між нами велася полеміка на тлі проф. Павла Магочі та його, бодай на мій погляд, ворожого настановлення до українського народу та його історії, й натомість, видвигування і пропагування ним “русинів” як окремого “карпато-русинського народу” у країнах його проживання.

Перечитовуючи усю від М. Мушинки

україномовну літературу, із захопленістю був гордий за своє українське походження. Щасливим почувався, що наші взаємні зв’язки з цим науковцем тривали протягом багатьох років. Переді мною, чим далі, тим більше він ставав респектованим авторитетом та заслуженим “благовісником праці” – звання, на яке собі вповні заслужив. Тішився його здобутками, а головне, його публікаціями різноманітних статей, в котрих записував життя українців не тільки в Чехословаччині, але і в багатьох країнах світу. Високо цінував його матеріали, в яких досліджував спадщину видатних діячів української науки і культури. Був я інтузіястом читати його статті про Свята культури українців у Словаччині та так звані “Лемківські ватри”, що відбувалися на Лемківщині в Польщі, а то й у Канаді. Неодноразові зустрічі з М. Мушиною і його дружиною Магдою, а також обидвома його синами, то на Пряшівщині, або й у Канаді, нас ближче поєднували. Ми стали друзями.

Микола Мушинка, як визначна особистість, від якого запозичив його працездатність, став для мене дороговказом. Його слідами, хоч у невеликій мірі, крокую і я, опублікувавши своїх понад 350 статей, переважно з ділянки історії образотворчого мистецтва.

Високошановний Ювіляре! Я безмежно вдячний Тобі за все те, чого навчився від Тебе: бути вірним своєму народові, йому старанно служити, його прославляти і бути вірним його ідеалам. У Твоє славне 80-ліття від дня, місяця і року народження, бажаю кріпкого карпатського здоров’я. Нехай Тобі щастить, дороженький земляче Миколо, хай ніколи Тебе не залишає трудолюбимий оптимізм і міцне завзяття, з яким Ти завжди приступав до роботи з пером у руці. Ще раз вітаю Тебе з вісімдесятиліттям і бажаю багато енергії і витримки, натхнення й ентузіазму до дальших років життя, оточений родиною, дітьми і внуками, друзями, колегами, знайомими і приятелями. Служи нам добрим прикладом у благородній суспільно-корисній і невтомній праці. Нехай ангел хоронитель тримає Тебе у своїй опіці. З Божим благословенням бажаю Многих і Благих літ.

*Твій земляк з Канади Павло Лопата
з дружиною Марійкою.*

**Редакція «Лемківщини» щиросердечно вітає Достойних ювілятів,
наших постійних дописувачів із Ювілеєм! З роси і води Вам!**

**Організація
Оборони Лемківщини в Америці**

запрошує Вас на
XVI Лемківську "Ватру" в США
25-26 червня 2016 р.
на оселі СУМ в Елленвіл, Н.Й.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА ПОПРАЩАЛА ПОСЛА СЕРГЄЄВА

В неділю, 10-го січня ц.р. представники української громади та установ зібралися в ресторані Українського Народного Дому в Нью Йорку, щоб попрощатися з Постійним представником України до Об'єднаних Націй, послом Юрієм Сергєєвим та його дружиною Наталею Івашиною. Під час полуденку, зорганізованого Українським Конгресовим Комітетом Америки, була нагода висловити вдячність послу Сергєєву за його 8-річну роботу та співпрацю.

*Зліва: З. Галькович, Н. Іващина,
посол Ю. Сергєєв, М. Дупляк.*

*Представники української громади з послом Ю. Сергєєвим
і його дружиною Наталею.*

Від імені зібраних, президент УККА Тамара Олексій висловила подяку послу Сергєєву за відстоювання української незалежності і територіальної цілісності, особливо на протязі двох останніх, найважчих років в історії України та за роки співпраці з громадою за весь час, коли він був Постійним представником України до ООН.

В прощальній зустрічі взяли участь Почесні голови ООЛ – Марійка Дупляк і Зенон Галькович.

УКРАЇНСЬКА АМЕРИКАНСЬКА ГРОМАДА ПРИВІТАЛА ПОСЛА ВОЛОДИМИРА ЄЛЬЧЕНКА

В п'ятницю, 5-го лютого Представництво України до ООН влаштувало зустріч для представників української громади з новим послом України до Об'єднаних Націй, Володимиром Єльченком та його дружиною Іриною. Посол Єльченко привітавши присутніх подякував громаді за її працю для України та допомогу у її демократичних процесах та висловив надію на подальшу плідну співпрацю на благо України і її народу.

У зустрічі з послом Єльченком взяли участь Почесні голови ООЛ Марійка Дупляк і Зенон Галькович та голова 2-го Відділу ООЛ в Йонкерсі Стефан Капітула.

ЄПИСКОП ПАВЛО ХОМНИЦЬКИЙ ВІДЗНАЧИВ 10-ТУ РІЧНИЦЮ СЛУЖІННЯ У СТЕМФОРДСЬКІЙ ЕПАРХІЇ

В суботу, 30-го січня єпископ Павло Хомницький відзначив 10-ліття його служіння вірним Стемфордської єпархії. Свято почалось Архиєрейською Літургією з участю священників, представників громадських організацій та вірних єпархії Стемфорду. Опісля, в готелі Гілтон відбувся святковий бенкет, в якому також взяли участь Почесна голова ООЛ Марійка Дупляк і голова 2-го Відділу ООЛ в Йонкерсі Стефан Капітула.

*Після Богослуження – Владика Павло
з родиною та священниками.*

Фото М. Дупляк

*Організація Оборони Лемківщини вітає Владика Павла Хомницького з ювілеєм
та молить Всевишнього, щоб дарував Йому здоров'я та силу
для продовжування Його праці у Божому Винограднику на славу Божу,
для добра нашої громади та України на довгі, довгі роки.*

Многії літа Дорогий Владико!

ЗАГАЛЬНІ РІЧНІ ЗБОРИ

3-ій ВІДДІЛ ООЛ В ПАССЕЙКУ, Н.Дж.

5-го грудня 2015 року в Українській Централі в Пассейку традиційно відбулися звітно-виборчі Річні збори 3-го Відділу ООЛ.

Голова Відділу В. Гаргай щиро привітав присутніх і запрошених гостей, які численно прибули на збори: З. Гальковича – Почесного голову КУ, М. Гованського – голову КУ, С. Журавського – голову Фондації Українського Народного Дому, Р. Дідуха – голову Української Централі, А. Хомика – голову Фондації Дослідження Лемківщини, а також голів: 1-го Відділу – М. Хомика, 2-го Відділу – С. Капітулу, 5-го Відділу – В. Блажейовського. Хвилиною мовчання присутні вшанували пам'ять тих, що відійшли у Вічність. Далі збори проходили згідно порядку під головуванням З. Гальковича, заступника Д. Гованської-Рейлі і секретаря О. Кикти. Присутні заслухали звіт уступаючої управи за минулий рік. А зроблено багато, з

придбаних фондів, в основному з коляд і успішної осінньої забави, було надано допомогу потребуючим в Україні, Польщі — розбудову церков, хворим, військовим, переселенцям. 3-ій Відділ ООЛ є ініціатором співпраці з музеєм вишиваних ікон д-ра о. Д. Блажейовського у Львові, активно бере участь у громадському житті пассейкської громади.

Після уділення абсолюторії уступаючій управі, на внесок Номінаційної комісії вибрано нову управу в складі: голова – В. Гаргай, заступник голови – С. Косцьолек, секретар – А. Гаргай, скарбник – Я. Прегнер, організаційний реф. – П. Гира, культ.-освітній реф. – Ю. Вислоцька, допомогівий реф. – А. Косцьолек, А. Гресь, Л. Завойська, господарчий реф. – Г. Невмержицька, Т. Гира, Х. Вітек, суспільна опіка над членами похилого віку – С. Прегнер, П. Вислоцький.

Вільні члени: І. Гресь, Б. Кикта, М. Домарадз, Н. Кикта, В. Возняк, П. Косцюлек, Г. Семеняк, В. Семеняк, О. Кикта, А. Прегнер, М. Бурик, А. Знак, М. Гоголюк, М. Невмержицький, В. Габура, М. Микита, А. Журавський, Х. Журавська, Р. Радзіх.

Контрольна комісія: П. Гресь, П. Русинко, М. Паранчак.

Голова КУ ООЛ М. Гованський привітав новообрану управу і побажав успіхів у подальшій роботі, а переобраний голова В. Гаргай подякував за довір'я. Українським Славнем збори були завершені.

О. Кикта

11-ий ВІДДІЛ ООЛ ОЛБАНСЬКОЇ ОКРУГИ, Н.Й.

Учасники Зборів.

В суботу, 6-го лютого 2016 р. відбулись Загальні Збори 11-го Відділу. Збори відкрив голова Відділу Іван Суховацький, який привітав усіх членів і гостей та голову КУ ООЛ М. Гованського. Присутніх було 23 особи.

Хвилиною мовчання вшановано пам'ять тих, що відійшли у вічність. Голова КУ М. Гованський привітав зібраних і подякував за запрошення. Далі збори провадила президія у складі: голова – М. Філь, секретар – М. Білиця. Після прочитання і прийняття порядку нарад, протоколу попередніх зборів та звітів, відбулася дискусія. Уділено абсолюторії уступаючій управі. На внесок Номінаційної комісії вибрано управу у складі: голова – І. Суховацький, заст. голови – І. Філь, секретар – М. Білиця, заст. секретаря – З. Смит, скарбник – С. Єдинак, заст. скарбника – І. Поповчак.

Вільні члени: М. Суховацька, С. Шевчик, Є. Демчар, І. Мадзелян, М. Кулик.

Контрольна комісія: М. Філь, А. Демчар, В. Мадзелян.

М. Гованський привітав новообрану управу та закликав до дальшої праці. Головною ціллю нашої організації є збереження мови, культури, історії Лемківщини та допомога потребуючим. Задяки інтернету маємо можливість закликати нових членів, а особливо молодь до нашої організації.

Прийнято до Відділу двоє нових членів: Р. Єндрак та Д. Філяк.

Збори закінчено відспіванням Державного гімну України та переглядом фільму на тему Різдва Свят.

М. Білиця

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

МИХАЙЛО БАРНА (1937-2015)

Пішов у краще життя Михайло Барна.

Покинув дітей батько, залишив у смутку родину, нашу українську громаду.

Він покинув нас, поспішаючи до своєї Гані – туди, де нема ні сліз, ні смутку.

Він заслужив собі це. Плачуть діти, родина, ми ісі плачемо за ним. Але дай Боже кожному з нас відійти, залишивши по собі так багато.

Багато любові у серцях своїх рідних. Багато добра, зробленого для України та Лемківщини. Багато доброї пам'яті, залишеної в серцях друзів та сусідів.

Плачуть за ним рідні та близькі в Йонкерсі, куди він приїхав у 1967 р. Він залишив тут у невітшному горі трое дітей – дочку Басю з чоловіком Емілем, сина Петра та дочку Ніну. Плачуть його улюблені онуки – Михась та Андрійко, сестри Марія та Меланія.

Плаче за ним мале лемківське село – Мохначка Вишня, плаче криниця і ліс, котрих він покинув 30-річним хлопцем, плаче його рідна Лемківщина, до якої його не повернула доля. Але він любив її усім серцем, і не покладаючи рук, трудився для її добра в Організації Оборони Лемківщини.

Михайло був світлою людиною. Ніхто не чув від нього злого слова. Кожному знайшлась усмішка, байка чи жарт.

Він був теплий і світився добром. Мати його за товариша була і честь і радість.

За останні роки його дім накрили кілька похорон і він тримався мужньо. Прийшла черга на нього.

Як і прийде на кожного з нас. І якби до кожного з нас прийшло прощатись так багато людей, як тут сьогодні – ми б знали, що жили не даремно.

Як і Михайло.

Вічна пам'ять йому за діла його, за доброту і працю його, за молитву і терпіння його.

Вічна пам'ять.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ «ЛЕМКІВЩИНА» за 2015 рік

\$6500 – КУООЛ
\$ 500 – 5-ий Відділ ООЛ
\$ 103 – О.Чурма
\$ 100 – О. Поливка, М. Ващук
\$ 85 – І. Вариха
\$ 80 – Б.Чудьо
\$ 50 – В. Васічко, М. Ващур,
С. Капітула, Г. Горбовий
\$ 45 – В. Блажейовський
\$ 35 – С. Халупа, А., Б.
Савицькі, С. Рапавий, Б.Кузишин
\$ 30 – М. Сташків, С., Д.
Крицькі, Д. Лашин, І. Мамрош
\$ 25 – П. Русинко, І.
Яворський, А., В. Гаргай, А. Бундз,
А. Підвербецький, М. Попович, А.

Войтович
\$ 20 – С. Стефановський, О.,
М. Дребич, В.Кудлик, Г.,Н. Ратич,
Т.Павелчак, О. Маслей-Жовнір,
М.Хомик, В. Цинайко, А., Я. Чар-
чишин, В. Герент, С. Пшибило, М.
Кузьмяк, В. Шурин, М. Бундз, В.,
Є. Панчак, І. Бискош, О., Б. Кикта
\$ 15 – Є. Андрах, М. Дзіман,
А. Сієрант, В. Уздейчук, І. Попів-
чак, А. Зеліско, І. Лисяк, І. Васічко,
М. Мицьо, П. Лукачин
\$ 14 – І. Муха
\$ 10 – С. Єдинак, П. Дутка, С.
Барна, М. Скірка, В. Купецький, П.
Рижик, К. Гуцал, М. Патрош, М.

Шкафаровська, Р. Гарбера-Ман-
чко, К. Радинська, Д. Дмитрик, І.
Гресь, В. Васів, П. Терребецький,
Т. Пиз, І. Завада, І. Подобінський,
О. Белка
\$ 5 – А. Кроль, М., О. Падко,
Я. Щерба, О. Підберезняк, О.
Тритяк, Д. Гованська-Рейлі, С.
Феденишин, С. Лисяк, А. Барняк,
П. Гресь, М. Левчик
\$ 4 – В.,Є.Андрушко

СЕРДЕЧНО ДЯКУЄМО!

**Оксана Кикта,
адміністратор журналу**

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ВАШУ ПЕРЕДПЛАТУ?

Будь ласка, перевірте наліпку на журналі. Ваша передплата триватиме тільки до року, вказаного на ній.

КОЛЯДА КРАЙОВОЇ УПРАВИ ООЛ 2015-2016 р.

Список жертводавців

(Редакція не відповідає за неточно подані прізвища)

2-ий ВІДДІЛ ООЛ, ЙОНКЕРС, Н.Й.

300.00 дол. – Кредитівка СУМА – Йонкерс;
по 100.00 дол. – Стефан і Тереза Капітула, Катерина та Петро Хом'як, Стефан і Ірена Астр'яб, Ємі та Андрій Вариха, Андрій Ціховляс;
75.00 дол. – Марія і д-р Орест Козицький;
по 50.00 дол. – Іоанна та Стефан Гаран, Єва та Семан Вариха, Таня та Петро Ясінський, Анна та Владислав Трухан, Анна та Володимир Козицький, Дарія та Андрій Горбачевські, Марія та Мирослав Кузьм'як, Анна та Петро Вариха, Іван і Варвара Куземчак Надя Гованська, Єва та Семан Вариха, Юлія та Славко Сисак, Василь і Надя Прусак, Марія Хом'як і Меланія Барна;
по 40.00 дол. – Марія Хомик, Марія Шкафаровська, Емілія та Іван Андрейчак, Марія та Іван Мамрош, Петро і Надія Гованські, Ліда та Еміль Ридзанич, Люба Ардан, Іван Ткачук;
по 30.00 дол. – Михайло Зварич, Стефан і Стефанія Шкафаровські, Данка та Володимир Борис, Анна та Микола Філяк, Анна та Йосиф Щур, Володимир і Марія Уздейчук;
25.00 дол. – Анна Яцевич, Меланія Ковальчик, Микола Скірка, Славка та Мирон Періг, Тереза та Андрій Кашак;
20.00 дол. – Таня та Олег Кукіль, Марія Шпинда, Люда та Алекс Кашак, Анна Дашко, Урсула Климко, Любов та Юрій Мікула;
10.00 дол. – І. Ковальчик

3-ій ВІДДІЛ ООЛ, ПАССЕЙК, Н.Дж.

300.00 дол. – Федеральна Кредитова Кооператива "Самопоміч" (Н.Дж.) в Кліфтоні;
по 200.00 дол. – Д-р М. Левко, Г. і М. Невмержицькі, М. Паранчак, П. і Л. Палюх;
по 100.00 дол. – П. Русинко, С. і А. Косцьолек, П. і А. Гресь, В. і А. Гаргай, Я. і М. Завойські, Т. і К. Грубець, Ю. і Г. Рось, Ю. і Д. Оліярник, С. і Г. Малиняк, Ю. і Д. Куземчак, Я. і С. Прегнер, А. Долик, С. Крицькі, П. Зельонка, М. і І. Федорко;
по 75.00 дол. – М. Дупляк, Р. і М. Перебзак;
по 70.00 дол. – Т. і П. Гира, М. і М. Домарадз;
по 60.00 дол. – П. і С. Вольфер, Б. і К. Брендель, О. Грубець, М. Паниця;
по 50.00 дол. – о. А. Дудкевич, І. Гресь, М. і С. Скала, П. і Ю. Косцьолек, Г. і В. Семеняк, С. Скала, Р. і А. Дідух, С. Капітула, Г. Котис, Б. і К. Баран, М. і М. Філевич, П. і Ю. Вислоцькі, І. і Л. Глодава, А. Знак & Гоголюк, М. і В. Войнов, О. і Б. Кікта, В. Чернянська, Д. і О. Темницькі, Н. і Б. Баран, М. і З. Бетлей, Р. Радзіх, У. Палюх;

по 40.00 дол. – А. Прегнер, М. і Ю. Гаргай, І. і О. Русинко, В. Габура, Л. і Б. Крисина, О. і П. Фіголь, Н. і В. Головка, В. і Р. Подобінські, Т. і Т. Федак Т. Олещук, І. Білобронь, Katsock Family, Т. і Р. Вітек, І. і Ю. Карлицькі, Т. і С. Олівер, Г. Котис, Т. Баран, Д. і Т. Клеменко;
35.00 дол. – Е. і М. Андрах;
по 30.00 дол. – К. Вітек, Л. Завойська, А. Кроль, С. Журавський, М. і В. Зельонка, М. і М. Білий, М. Калимун;
по 25.00 дол. – Р. Русинко, Б. Журавський, Г. Сидор;
по 20.00 дол. – А. і І. Зельонка, М. Кош, І. Ленчук, А. Дідух, Т. і С. Капітула, Т. і І. Зельонка, Grntoso.

5-ий ВІДДІЛ ООЛ, ІРВІНГТОН, Н.Дж.

200.00 дол. – Українсько-Американська Федеральна Кредитова Спілка - Самопоміч- Ньюарк, Нью. Дж.
150.00 дол. – Славомір Василишин
по 100.00 дол. – Теодор і Марія Пиз, Євген і Анна Тилавський, Оксана Кузьмак, Андрій і Ева Гбур, Стефан і Анна Малиняк, Йосиф і Марія Сорока, Михайло і Тереса Шпигульський, Марко і Марія Гованський, Стефан і Барбара Бігуняк, Іан Келчава
по 60.00 дол. – Андрій і Галя Подберезняк, Б. Цинайко, Дмитро і Марія Пелеш, Влодко і Дорота Гончарик
по 50.00 дол. – Володимир і Володимира Васічко, Мирослав і Юля Гривна, Стефан Пузик, Януш і Аня Пелеш, Роман і Ганя Мигаль, Іван і Богданна Симчик, П. Василик, Тома Пиз
по 40.00 дол. – Оля Ціок, Євген і Оріся Сорока, Софія Бреніч
по 30.00 дол. – Христина Бодневич, Юрко і Марія Чарни
25.00 дол. – Володимир і Віра Баран
20.00 дол. – Оля Подберезняк.

7-ий ВІДДІЛ ООЛ, ДЖЕРЗІ СІТІ, Н.Дж.

200.00 дол. – Українсько-Американська Федеральна Кредитова Спілка "Самопоміч" Джерзі Сіті, Н.Дж.;
по 50.00 дол. – З. Галькович, І. Васічко;
30.00 дол. – П. Лукачин;
по 20.00 дол. – С. Чухта, А. Демянич;
10.00 дол. – С. Гира;
5.00 дол. – П. Теличка.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ І ЗБІРЩИКАМ СЕРДЕЧНО ДЯКУЄМО!

Крайова Управа Організації Оборони Лемківщини

НАШІ ВИДАННЯ

ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ	30.00 ам. дол.
<i>(альбомний формат, тверда оправа)</i>	
АННАЛИ, Ч. 4. Матеріали про Лемківщину	15.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 256 стор.)</i>	
АННАЛИ, Ч. 5. Матеріали-документи про Лемківщину	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 256 стор.)</i>	
АННАЛИ, Ч. 6. Матеріали-документи про акцію "Вісла"	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 267 стор.)</i>	
Марія Остромира. ЛЕМКІВЩИНА В ОГНІ. Повість	10.00 ам. дол.
<i>(тверда, кольорова оправа, 264 стор.)</i>	
Т. і М. Лопаткевич. МАЛА САКРАЛЬНА АРХІТЕКТУРА ЛЕМКІВЩИНИ	25.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 490 стор.)</i>	
"1947". ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 648 стор.)</i>	
АКЦІЯ "ВІСЛА". ДОКУМЕНТИ	20.00 ам. дол.
<i>(м'яка оправа, 561 стор.)</i>	
РІЗЬБАРСТВО ЛЕМКІВЩИНИ	10.00 ам. дол.
<i>(м'яка оправа, 259 стор.)</i>	
Василь Хомик. НАША ЛЕМКІВЩИНА	10.00 ам. дол.
<i>(м'яка оправа, 128 стор.)</i>	
Галина Щерба. РОЗКВІТ І ТРАГЕДІЯ ЛЕМКІВЩИНИ	25.00 ам. дол.
<i>(тверда, кольорова оправа, 464 стор.)</i>	
ZAKERZONNIA – Ethnic Cleansing of the Ukrainian Minority in Poland, 1944-1947	25.00 ам. дол.
<i>(тверда, кольорова оправа, 288 стор.)</i>	
Мирослав Трухан. УКРАЇНЦІ В ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ, 1944-1984	20.00 ам. дол.
<i>(тверда, полотняна оправа, 403 стор.)</i>	

До замовлення просимо ласкаво додати 4.00 дол. (до кожної книжки) на покриття коштів пересилки

Замовляти на адресу: **The Lemko Research Foundation, Inc.**
P.O. Box 2453, Clifton, New Jersey 07015-2453

Також публікації Фондації Дослідження Лемківщини можна придбати в інтернеті через **Amazon.com** або на сторінці ФДЛ, за адресою **<http://www.lemko-ool.com/publications.html>**. Шляхом простої оплати кредитовою картою, книги ФДЛ будуть вам безпосередньо доставлені.

Згідно з журналістичною практикою, редакція приймає тільки оригінали статей чи дописів. Статті, які були вислані (надруковані) в інших журналах чи часописах не будемо помішувати.

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову. Прислані матеріали редакція не повертає.

Статті підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції.

Передрук матеріалів з "Лемківщини" дозволяється при умові подання повної назви журналу.

Адреса: "LEMKIVSHCHYNA" Magazine, P.O. Box 7, Clifton, NJ 07015-0007, USA

e-mail: Lemkivshchyna@aol.com

Квартальник "ЛЕМКІВЩИНА" видає Організація Оборони Лемківщини в Америці. Адреса: P.O. Box 7, Clifton, NJ 07015-0007, USA. Річна передплата в США і в країнах поза межами США **25.00 ам. дол.**; ціна поодинокого числа **6.50 ам. дол.**

"LEMKIVSHCHYNA" Magazine is published quarterly by Organization for Defense of Lemko Western Ukraine, Inc., P.O. Box 7, Clifton, NJ 07015-0007, USA. Subscription Rate in the United States of America & other countries **\$25.00** per year (Bulk mail); single copy: **US \$6.50**.

Час біжить...

Чи ви відновили передплату на журнал
“Лемківщина”?

Якщо ні, зробіть це сьогодні!

Time is running out on your subscription to
“Lemkivshchyna” magazine...

To avoid any interruption in service, simply
complete and mail the card below today.

ACT NOW!

Річна передплата — \$25.00 — Annual subscription

✂-----

Please start/continue my subscription to “Lemkivshchyna” magazine.

Enclosed is a check for \$_____ to cover my subscription for years _____

NAME _____

ADDRESS _____

✂-----

**УКРАЇНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА
ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА СПІЛКА**

Позички на нерухомість

3.05%*

* Довідайтеся про деталі

**ЗАПОВНИВШИ АНКЕТУ-ЗАЯВКУ ЧЕРЕЗ НАШ ВЕБСАЙТ,
ОТРИМАЄТЕ ЗНИЖКУ НА ЇЇ ОПЛАТУ***

215 Second Ave., New York, N.Y. 10003
Tel. (212) 533-2980 • Fax. (212) 995-5204

1678 East 17th St., Brooklyn, N.Y. 11229
Tel. (718) 376-5057 • Fax. (718) 376-5670

35 Main Street, So. Bound Brook, N.J. 08880
Tel. (732) 469-9085 • Fax. (732) 469-9165

615 Amboy Ave., Perth Amboy, N.J. 08861
Tel. (732) 802-0480 • Fax. (732) 802-0484

Телефонуйте безкоштовно: **(866) 859-5848**

www.UKRNATFCU.org

Return to: "LEMKIVSHCHYNA"
P.O. Box 7
Clifton, NJ 07015-0007

Address Service Requested

PRSR STANDARD
U. S. POSTAGE
PAID
PATERSON, NJ
PERMIT No. 595

A brighter financial future begins at
SELF RELIANCE NEW YORK
FEDERAL CREDIT UNION

*Where confidentiality,
professionalism,
ultimate value and service
are always a top priority.*

САМОПОМІЧ НЬЮ ЙОРК
Федеральна Кредитова Кооператива

A full service financial institution serving the Ukrainian American community since 1951!

Main Office: 108 Second Avenue New York, NY 10003
Tel: 212.473.7310 Fax: 212.473.3251

Kerhonkson: 6329 Route 209 Kerhonkson, NY 12446
Tel: 845.626.2938 Fax: 845.626.8636

Uniondale: 226 Uniondale Avenue Uniondale, NY 11553
Tel: 516.565.2393 Fax: 516.565.2097

Astoria: 32-01 31st Avenue Astoria, NY 11106
Tel: 718.626.0506 Fax: 718.626.0458

Lindenhurst: 225 North 4th Street Lindenhurst, NY 11757
Tel: 631.867.5990 Fax: 631.867.5989

Outside NYC call toll free: 1-888-SELFREL

www.selfrelianceny.org

